

.cymru and .wales

Policy Statement

June 2014

.cymru a .wales

Datganiad Polisi

Mehefin 2014

[For Welsh please turn to page 22](#)

[I ddarllen yn Gymraeg ewch at dudalen 22](#)

Contents

1. Executive summary	3
2. Introduction	6
Nominet’s role in the launch of new internet domain name spaces.....	6
Creating policies that directly benefit Wales and promote Welsh language and culture while reflecting our approach to the .uk registry.....	6
3. Overall registration policies	6
The two domain spaces will not be directly linked but registrars will be required to stock domain names in both domain spaces and we will offer a discount when a registrant registers names in both domain spaces	6
The registries will be open and will not have registration restrictions.....	10
Registration will occur in the “second level”	12
We will implement our proposed security and validation policies.....	13
4. Language policies	15
The domain spaces will be bilingual, registrants will be able to choose which language to use on their websites	15
5. Launching the domains.....	16
There will be a list of reserved names that cannot be registered by the general public, we will operate a Founders Programme to promote the launch of the new domains and the launch process will be phased to ensure rights holders are protected.....	16
We will offer a free mediation service to assist in dispute resolution and will identify a Welsh-speaking mediation service when needed	20
6. Conclusion.....	21

1. Executive summary

Introduction

- 1.1 This statement sets out the framework for the launch of the two new internet domain name spaces for Wales by Nominet: .cymru and .wales.
- 1.2 The launch of the two new internet domain name spaces follows Nominet's application to the Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (**ICANN**) for two new generic Top Level Domains (**gTLDs**) and is part of ICANN's broader drive to introduce a range of new gTLDs to the Internet.
- 1.3 The decisions in this statement are based on careful consideration of stakeholder responses to our 7 December 2012 consultation document. We are very grateful for the responses we received and thank all stakeholders for their interest and involvement.
- 1.4 In this statement we present the conclusions of the consultation and our intended process for the launch of the new domains, which will commence in September 2014.
- 1.5 There are a few areas where our detailed policies are still being developed with input from ICANN or the Welsh Government. We will communicate the details of these as they are finalised through our website www.ourhomeonline.org.uk.

The consultation process

- 1.6 On 7 December 2012 we published a consultation document "[.cymru and .wales: The new domains for Wales](#)",¹ seeking views on a range of policy issues, including:
 - how the two domains will be organised;
 - who will be able to register a domain name;
 - how domain names in Welsh will be treated;
 - the launch process for the new domains;
 - how disputes over domain names will be resolved; and
 - how any money raised by Nominet can be distributed back to Welsh society.
- 1.7 The responses we received indicated a good level of support for most of the proposals set out in the consultation document.
- 1.8 In total we received 78 responses to the consultation:
 - 1.8.1 A significant majority (77%) of the respondents were based in Wales.
 - 1.8.2 Respondents came from across different sectors of Welsh society including the business community, public sector, charitable sector and cultural organisations.
 - 1.8.3 We were keen to ensure that we heard from small and medium sized enterprises and just under 50% of respondents were from organisations with less than 250 employees.

¹ The consultation document can be accessed at www.nominet.org.uk/sites/default/files/newdomainforwales2012.pdf.

- 1.8.4 The consultation was bilingual and 18% of responses we received were submitted in Welsh only.
 - 1.8.5 We received responses from some large, medium and small registrars but the overall response from the domain name industry was low.
- 1.9 Specific responses to key questions posed in the consultation document are discussed in the substantive sections of this statement. A quantitative summary of the consultation responses has been published alongside this document and is available at <http://ourhomeonline.org.uk/about-us/policy>.

Summary of our policy framework

- 1.10 This statement should be read in conjunction with the consultation document in which our original analysis is set out in full and the elaborations set out later in this document. Our conclusions in this statement are drawn from that original analysis and careful consideration of the responses received to the consultation.

Overall registration policies

- 1.11 The two registries will be linked through the incentives created by the wholesale pricing model but will not be linked in a technical manner:
- 1.11.1 We will require ICANN Accredited Registrars who contract with us to offer both .cymru and .wales domain names.
 - 1.11.2 To encourage full use of both of the new top level domains, when a registrant registers a domain name in one domain space we will provide a discount on the wholesale price of a domain name in the other domain space. The discount will be applied regardless of whether the second level strings match, provided that the domain names are registered to the same registrant through the same registrar within 30 days of each registration. The discount will be applied once the domains enter General Availability rather than during the launch phases.
 - 1.11.3 We cannot and would not dictate retail prices to registrars but believe that this wholesale discount structure is likely to be reflected in the highly competitive environment of the retail market for domain names.
- 1.12 Anyone will be able to register a .cymru or .wales domain name regardless of where they live, but we will provide a restricted launch phase that will benefit businesses that are active in the Welsh market.
- 1.13 Domain name registrations will occur directly at the “second level” (e.g. example.wales). We will not allow domain names in the “third level” (e.g. website.example.wales) to be sold by registrants, but registrants can use third level domain names for non-commercial purposes.
- 1.14 WHOIS data (the information about who has registered a domain name) will be validated by registrars in accordance with their obligations under ICANN’s Registrar Accreditation Agreement and will be subject to Nominet’s data quality programme.
- 1.15 We will enable Domain Name System Security Extensions (**DNSSEC**) as an optional security feature for domain names but will not make it mandatory.

Language policies

- 1.16 Both domain spaces will be bilingual and will allow for the registration of domain names with the diacritic marks used in the Welsh language.
- 1.17 We will not impose language restrictions or requirements on the .cymru and .wales domains which means that registrants will be able to choose which language to use on their websites.
- 1.18 Nominet will provide a bilingual service to customers and will publish a Welsh Language Scheme.

Launching the domains

- 1.19 There will be a list of reserved names that cannot be registered by the general public. We are currently in discussions with the Welsh Government about the organisations to be added to the list of reserved names. We will adopt the criteria set out in paragraph 5.3 to determine which organisations and domain names should be included in the reserved names list.
- 1.20 We intend to operate a Founders Programme to promote the launch of the new domains, subject to the appropriate approvals from ICANN.
- 1.21 The launch process will be phased to ensure rights holders are protected in line with ICANN requirements. Validation of trade marks will be via the Trademark Clearing House established by ICANN and we will not operate our own separate trade mark validation process.² In addition we will have a two-month phase providing priority registrations for Welsh businesses and those active in the Welsh market. We intend to auction some premium names.
- 1.22 Alongside the formal dispute settlement procedure mandated by ICANN, we will offer a free mediation service to assist in dispute resolution and will identify a Welsh-speaking mediation provider when needed.

Conclusion

- 1.23 We look forward to the launch of the new domains in the first half of 2014 and to creating a trusted online space in which consumers and businesses can express their identity and pride in Welsh language and culture.
- 1.24 In relation to each of the conclusions set out in paragraphs 1.10 to 1.22 above, the rest of this statement sets out:
- our position in the December 2012 consultation;
 - a summary of stakeholder responses to the December 2012 consultation; and
 - our analysis and conclusions in each area.

² ICANN's Trademark Clearinghouse is accessible at <http://trademark-clearinghouse.com/>

2. Introduction

Nominet's role in the launch of new internet domain name spaces

- 2.1 This statement sets out the framework for the launch of the two new internet domain name spaces for Wales by Nominet; .cymru and .wales.
- 2.2 Nominet is the registry operator responsible for the management of the .uk internet namespace. We are a not-for-profit organisation with a commitment to act for public benefit at the heart of our constitution.
- 2.3 Our aim in establishing the new domains is to position Wales at the forefront of the digital world, by creating trusted high quality domain spaces that can be utilised by all parts of Welsh society. We believe that the new domains will provide consumers and businesses with the opportunity to express their identity and pride through a dedicated online space. In addition, research that we commissioned prior to submitting our application highlighted economic benefits that will be delivered by introducing well managed domains for Wales.

Creating policies that directly benefit Wales and promote Welsh language and culture while reflecting our approach to the .uk registry

- 2.4 We are a leading player in UK and international internet governance and the ICANN community and, as such, we will seek to promote Wales' best interests in future debate and policy development alongside that of the UK as a whole.
- 2.5 Reflecting our not-for-profit status and commitment to delivering public benefit, any surplus generated by the .uk domain space is reinvested into wider society through the Nominet Trust, an independent charity which supports initiatives which harness the internet to stimulate positive social action at a grass-roots level. In the same way, any surplus generated from the operation of the .cymru and .wales domains will be ring-fenced and provided to charitable causes for the benefit of Welsh society.

3. Overall registration policies

The two domain spaces will not be directly linked but registrars will be required to stock domain names in both domain spaces and we will offer a discount when a registrant registers names in both domain spaces

Our position in the December 2012 consultation

- 3.1 In the December 2012 consultation we considered what, if any, links should exist between registrations in the two domains. We proposed three options:
 - 3.1.1 Directly link the registries so that if someone registers example.cymru then the same label in the other domain (i.e. example.wales) is reserved for use by the registrant and *vice versa*.
 - 3.1.2 Rather than automatically reserve the alternative domain name, offer the registrant first refusal of the alternative domain name (if it is not already registered) at a reduced rate. If this is not taken up by the registrant then the alternative name will be available for registration. We also suggested that Nominet could seek to incentivise

the bundling of .cymru and .wales registrations by offering a saving on the wholesale price of registering the same domain name in both the .cymru and .wales registries.

- 3.1.3 Have no link between the registries so that four different registrants could register example.cymru, example.wales, esiampl.cymru and esiampl.wales.
- 3.2 In the consultation, we indicated that the two domain spaces should be closely associated but not identical. Despite this indication, we did not take a position on a preferred option.
- 3.3 We also sought stakeholder views on a number of issues which may arise under the different options. These issues included:
 - 3.3.1 Whether Nominet should incentivise parallel registration by offering a reduced wholesale price for the registration of identical domains in both registries.
 - 3.3.2 How Nominet could encourage registrars and resellers to promote registration in both registries.
 - 3.3.3 The potential for consumer confusion if example.cymru and example.wales are taken by different registrants.
 - 3.3.4 The potential for “cybersquatters” to register a name in the alternative registry before the registrant has time to complete a second registration.

Stakeholder responses to the December 2012 consultation

- 3.4 Of the responses we received, 47% of respondents supported a direct link (Option 1 of the consultation), 44% supported a first refusal (Option 2 of the consultation) and 8% supported no link (Option 3 of the consultation).
- 3.5 In addition, 83% of respondents supported the proposal that we incentivise parallel registration in both domain spaces by offering a reduced wholesale price for the registration of identical domains in both. A number of respondents also added comments stating that the best way to promote registration in both domain spaces is to offer a discount or cost promotion.
- 3.6 The Welsh Language Commissioner argued that, “[a]ny registration policy should ensure that an organization that wishes to register Welsh and English name(s) for the same organization is not disadvantaged because it has a bilingual identity.” The Commissioner went on to suggest that, “[a]n approach that would promote and facilitate the registration of more than one name, in order to reflect the bilingual identity of organizations in Wales, would also incentivise organizations to consider developing a bilingual identity, and would encourage people to use both TLDs.”
- 3.7 Finally, on the question of how to avoid cybersquatting in the alternative registry if there were no links between the registries, 13 respondents simply responded that the domains should be linked, while 11 respondents suggested that the alternative domain should be held for the registrant for a period of time, or indefinitely.

Our analysis and conclusions

Policy and stakeholder objectives

- 3.8 In reaching conclusions on the best design of the two registries, we sought to balance the following principles:
- creating a commercially and culturally balanced framework;
 - creating a trusted internet space that individuals and companies want to use;
 - developing a pricing model that achieves minimal exclusion on the grounds of price; and
 - developing a pricing model that leads to equal treatment between the two domain spaces and is sensitive to the needs of bilingual individuals and companies.
- 3.9 Following some concerns about practicality and technical feasibility raised in consultation responses from registrars, we spoke directly with some ICANN-Accredited Registrars to understand how our design model may affect their willingness to promote and sell .cymru and .wales domains. We then analysed the different models (and variations of the models) against the principles described in paragraph 3.8. Specifically, we sought to answer three questions:
- Why do stakeholders want the two registries to be linked?
 - Are there any technical risks associated with directly linking the two registries?
 - If it is not desirable to technically link the two registries, which design best promotes our policy objectives?
- 3.10 Having analysed stakeholder responses in depth, we conclude that stakeholders' require a framework that:
- allows individuals and organisations to register domain names in both domain spaces economically;
 - promotes both domain spaces in a non-discriminatory manner; and
 - ensures widespread access to the domains through the established major ICANN-Accredited Registrars.

Problems with directly linking the registries

- 3.11 Our analysis of stakeholder feedback, including discussions with ICANN-Accredited Registrars, has revealed some significant problems with directly linking the two domain spaces:
- 3.11.1 Our main focus is to create a viable platform for consumers and businesses to express their Welsh identity online. Key to the success of the domain spaces is that the technical model we adopt incentivises uptake. In essence, we must design a model that registrars want to sell and consumers and businesses want to buy, bearing in mind the significant competition we face from the very wide range of proposed new gTLDs.
- 3.11.2 Feedback from ICANN-Accredited Registrars has indicated that they have a strong desire to see us deliver a product that conforms as far as possible to industry norms. Directly linking the domain spaces would add significant complexity for registrars because they would need to create bespoke systems to manage .cymru and .wales

domain names. This may discourage registrars from supplying the .cymru and .wales domains or, alternatively, delay the availability of .cymru and .wales domain names from the major ICANN-Accredited Registrars.

- 3.11.3 An analysis of the retail market for domain names in the UK clearly indicates that the existing ICANN-Accredited Registrars represent a very significant share of the market. We therefore believe that availability of .cymru and .wales domain names through these established channels will be a critical factor in the success of the domain spaces.
- 3.11.4 On balance, directly linking the domain spaces risks a situation of less competition in the retail market which will have detrimental impact on uptake and therefore the success of the domain spaces.
- 3.11.5 In addition there is a significant contractual and compliance issue with directly linking the two domains. Under ICANN's rules for new gTLDs we are required to have two separate contractual agreements with ICANN for the .cymru and .wales domain names. An important element of these contracts is that we must abide by ICANN's Uniform Dispute Resolution Procedure (**UDRP**); a process which can only deal with one domain name at a time.
- 3.11.6 If we directly link the two domain spaces then in the event of a UDRP decision ordering the transfer of a domain name from one registrant to another, we and the relevant registrar would be required to transfer the disputed domain name in both domain spaces to the new registrant in order to maintain the linkage policy. However, because .cymru and .wales will be separate domain spaces there is a risk that two separate UDRP decisions could order example.cymru to Registrant A and example.wales to Registrant B. If this occurred we would not be able to maintain our linkage policy without forcing a registrar to go against one of the two UDRP decisions.
- 3.11.7 Therefore directly linking the two domain spaces will present compliance problems for our registrars to the point of being unworkable when faced with a complex set of UDRP decisions.

Our wholesale pricing model will encourage registration in both domain spaces

- 3.12 Due to the difficulty of directly linking the registries, we have decided that the best approach is to develop a wholesale pricing model that aims, as far as possible, to fulfil our policy objectives.
- 3.13 Under the model:
 - 3.13.1 We will require registrars to stock both .cymru and .wales domain names.
 - 3.13.2 The .cymru and .wales domains will be offered to registrars at a standard wholesale registration fees for single registrations in either .cymru or .wales or with a discount where a .cymru and .wales domain are registered by the same registrant, through the same registrar, within a 30 day period. The discount will be applied regardless of whether the second level strings match so that organisations with a bilingual identity are able to benefit from the discount. The discount will be applied once the domains enter General Availability rather than during the launch phases.
 - 3.13.3 We will allow registrations for more than one year at a time but do not currently plan to offer discounts on multi-year registrations.

- 3.14 We consider that this is the best approach to incentivise registrars to actively promote domain names in both domain spaces, as the discounted registration fee will create a financial incentive for registrars to market .cymru and .wales domain names as a bundle to registrants, which will help promote adoption of both domains and so promote the bilingual nature of the Welsh community. Feedback on this approach from major ICANN-Accredited registrars has been positive.
- 3.15 Due to the competitive nature of the retail market, we expect that most retail operators will reflect this discount in the prices they set for their customers. This is likely to reduce the overall cost to organisations seeking to have a presence in both domains and will also help ensure that the retail price of registering in either domain space will be offered on similar terms.
- 3.16 While there will be no obligation to register the same domain name in .cymru and .wales the discount will help to reduce costs for those registrants who have a bilingual identity or are concerned about protecting their brand.
- 3.17 Our intention is to help ensure that the .cymru and .wales domain names are competitively priced in the wider domain name market. Our wholesale prices will take into account our need to recover the significant upfront investment required to establish the new domain spaces in a reasonable timeframe and within the context of our not-for-profit status. We expect this wholesale pricing to be competitive with that of other new gTLDs.

Application fees during launch phases

- 3.18 As there are additional costs associated with the launch process there will be additional application fees for registrations during the launch phases set out in paragraph 5.7 below.

The registries will be open and will not have registration restrictions

Our position in the December 2012 consultation

- 3.19 In our application to ICANN we proposed that applicants for a .cymru or .wales domain name would be required to meet one of two registration criteria, either:
- a validated postal address with a Welsh postcode; or
 - a statement setting out their connection with Wales, which would then be included in the WHOIS listing for the domain name.
- 3.20 After considering this proposal with our Advisory Group and other stakeholders in Wales, we considered that requiring a statement of connection had the following risks:
- 3.20.1 Creating a misleading expectation about the criteria for holding a .cymru or .wales domain name as it was never proposed that the content of an applicant's statement of connection would be monitored.
- 3.20.2 Opening the registration process up to abuse, for example where a registrant makes an irrelevant or offensive statement when registering a domain name which would then need to be included in the WHOIS listing for the domain name.
- 3.21 We considered that it was preferable for both domain spaces to operate as open registries without additional requirements.

Stakeholder responses to the December 2012 consultation

- 3.22 While a majority (66%) of respondents answered in favour of having an open registry, the text comments revealed that 11% of those who answered in favour actually preferred some form of restriction.
- 3.23 The respondents who favoured an open registry did so because they felt that:
- imposing restrictions would be impractical for registrars and would increase costs;
 - enforcing restrictions would be difficult for Nominet and would increase costs; and
 - it was unclear who would be in a position to judge the Welsh credentials of a prospective registrant.
- 3.24 Of the 40% of respondents who favoured an eligibility restriction, there were a wide variety of views about what the restriction should be:
- 3.24.1 Some argued that all registrants should have a Welsh postcode or, for businesses, the ability to demonstrate that they did business in Wales even if they did not have a physical presence in Wales.
- 3.24.2 Some argued that the restrictions should be time-limited to the launch phase or the first 12 months of general availability.
- 3.24.3 A small number of respondents suggested that non-Welsh registrants should provide a statement of affiliation to Wales (similar to our initial application to ICANN).
- 3.24.4 Some respondents suggested that the dispute resolution procedure would allow Welsh businesses to challenge non-Welsh businesses for domain names and others suggested that the registrations (particularly those in .cymru) only be available for websites in the Welsh language.

Our analysis and conclusion

- 3.25 As we set out in the consultation document, our aim for the new domains is that they should provide a space for Welsh society on the internet, a place for Wales to address the world and a place for the world to address Wales.
- 3.26 In addition to this, the policies we adopt must be financially sustainable so that they attract potential registrants and so that the registration costs and the costs of establishing the domains are spread across a large number of registrants.
- 3.27 We consider that there are two problems with introducing eligibility criteria:
- 3.27.1 First, introducing eligibility criteria increases compliance costs (e.g. we will need to assess whether a prospective registrant meets the criteria and there may need to be an appeals process). In fact, of the possible eligibility criteria suggested by respondents, only the restriction based on a physical location (e.g. the requirement for a Welsh postcode) would be practical to implement at an operational level.
- 3.27.2 Second, eligibility criteria do not address our stated aim of creating an inclusive space for Welsh society on the internet as it excludes those who seek to associate themselves with Wales but are not located in Wales (such as the expatriate

community) and businesses that want to target a Welsh market but are not themselves based in Wales.

- 3.28 As a consequence, we conclude that we will operate both domain spaces as open registries without eligibility requirements. We have amended our application to ICANN to reflect this policy change and that change was approved on 28 October 2013.³

Registration will occur in the “second level”

- 3.29 Registration in the second level means that a website’s domain is to the left of the last dot (e.g. example.wales). Whereas, third level domain names means that a website’s domain is to the left of the second-to-last dot (e.g. example.co.wales).

Our position in the December 2012 consultation

- 3.30 In the consultation document we proposed that domain names be registered as second level domains in .cymru and .wales. We further proposed that the second level category domains that exist under .uk (e.g. gov.uk, police.uk and nhs.uk) and their Welsh language equivalents be placed on a “reserved list” of domain names that will not be publicly available for registration. This would allow the relevant public sector organisations to utilise these second level domains as they saw fit.
- 3.31 The consultation document also proposed that we contractually prevent the sale of third level domains (e.g. example.jones.cymru) by registrants to third parties, but that we would not restrict the use of third-level domains for non-commercial purposes.

Stakeholder responses to the December 2012 consultation

- 3.32 A majority of respondents (58%) favoured domain names being registered in the second level. Some respondents were supportive of domain names being registered in the second level but also argued for the use of second level category domains for official bodies, such as gov.wales to avoid consumer confusion.
- 3.33 In addition to this, 72% of respondents were in favour of preventing the selling of third level domain names.

Our analysis and conclusion

- 3.34 In the December 2012 consultation, there was general support for registering in the second level but respondents were wary of the potential for confusion or abuse if the framework did not cater for the familiar “official” second level category domains used in the .uk domain space.
- 3.35 We consider that this feedback lends weight to our proposals to reserve the second level category domains that currently exist under .uk and the official Welsh translations of those domains. For example, we will reserve both ‘police’ and ‘heddlu’ in both domain spaces.
- 3.36 We are also currently in discussions with the Welsh Government about the potential utilisation of gov.wales and llyw.cymru to help consumers clearly identify domain names of Welsh Government and other official bodies.

³ The changes to our application to ICANN can be accessed at <https://gtldresult.icann.org/application-result/applicationstatus/applicationchangehistory/1420>.

- 3.37 We will proceed with our proposal to prevent the sale of third level domains by registrants to third parties by including an appropriate clause in our standard terms and conditions. As set out in the consultation, with the significant increase in top level domains under ICANN's gTLD programme we do not consider there will be any need for commercial registries offering third level domain names in the .cymru and .wales domain spaces. This policy is in line with our policy for second level registrations in .uk.
- 3.38 Any breach of our terms and conditions could lead to the suspension or cancellation of a registration and we will take appropriate action against any registrant found to be selling sub-domains to third parties. As noted in the consultation document, this policy will not restrict the non-commercial use of third level domains by registrants.

We will implement our proposed security and validation policies

Our position in the December 2012 consultation

- 3.39 In the December 2012 consultation, we asked four key questions about the validation of registrant data and security policies:
- Whether respondents agreed with the proposal for registrars to validate registrant information submitted as WHOIS data on registration.
 - Whether respondents believed any further security or verification steps should be required of registrants, registrars, or Nominet.
 - Whether respondents believed that we should introduce security measures beyond DNSSEC for .cymru and .wales domain names.
 - Whether respondents agreed with our proposals in relation to offensive words and illegal content.
- 3.40 We proposed that registrars be required to validate the information provided by a registrant on registration, which would then form the basis of the entry on the WHOIS database. This requirement was to be enforced through a contractual responsibility on registrars under the registry-registrar agreement.
- 3.41 We also proposed that:
- 3.41.1 We would sign the .cymru and .wales zones to enable DNSSEC as an optional security feature for domain names.
- 3.41.2 We would not restrict the registration of offensive words beyond that required by law.
- 3.41.3 We would have robust abuse and take down policies, which would enable us to acknowledge, investigate and seek to rectify complaints in a timely manner.

Stakeholder responses to the December 2012 consultation

- 3.42 Responses to the four questions we posed elicited a mixed response:
- 3.42.1 The vast majority of respondents (91%) agreed that registrars should validate WHOIS data on registration.
- 3.42.2 Only half of respondents agreed that the proposed validation and security measures were sufficient and 20% indicated that they did not know.

3.42.3 When specifically asked about whether security measures beyond DNSSEC should be introduced, only 3% replied “yes” with 77% replying “no”.

3.42.4 A large majority of respondents (91%) agreed with our proposals in relation to offensive words and illegal content.

Our analysis and conclusions

3.43 Since publication of the December 2012 consultation, ICANN has released a new Registrar Accreditation Agreement (**RAA**) which specifically requires that registrars comply with the WHOIS Accuracy Program Specification which states that, among other things, registrars must validate all registrant data provided to them (including names, email addresses, telephone numbers and postal addresses).

3.44 In light of this, we conclude that registrant data validation requirements will be introduced which match those requirements set out in the new RAA.

3.45 In addition we have an extensive data quality programme to monitor the registrant data for .uk domain names. We will extend this programme to cover registrant data provided for .cymru and .wales domain names.⁴

3.46 We also conclude that we will enable DNSSEC as an optional security feature for domain names but will not make it mandatory. It is clear that DNSSEC is not appropriate for all websites but can be a useful additional security measure for some registrants.

3.47 Were we have introduced security features for the .uk domain space, such as domain lock⁵, we intend that, where appropriate, we will replicate these for .cymru and .wales.

3.48 Finally, we considered whether, and to what extent, we should restrict the registration of offensive or otherwise inappropriate words or expressions in domain name registration. Since publication of the consultation document, Nominet undertook a review of this issue in the .uk domain space led by former Director of Public Prosecutions Lord Ken Macdonald QC. On 15 January 2014 we announced that we would accept the recommendations made by Lord Macdonald and on 3 April 2014 we set out how we would implement the following steps⁶:

3.48.1 Institute a system of post-registration domain name screening, within 48 hours of registration. Nominet will not allow a domain name to be registered if it meets two criteria: firstly, if it appears, on the face of it, to indicate, comprise or promote a serious sexual offence and secondly, where there is no reasonable or legitimate use for that domain. Domain names failing this test will be suspended and the registrant and registrar informed.

3.48.2 Nominet will play no role in policing website content. If domain names otherwise signal criminal content and they are brought to Nominet’s attention, we will refer these cases to the police for further action, in keeping with our current policy.

⁴ For more details on our data quality programme please see www.nominet.org.uk/news/blog/next-step-our-drive-improve-data-quality

⁵ For more information on domain lock please see www.nominet.org.uk/news/latest/nominets-new-domain-lock-option-offers-enhanced-security-uk-domains

⁶ See www.nominet.org.uk/news/latest/nominet-update-registration-policy-light-lord-macdonald-review and <http://www.nominet.org.uk/news/latest/nominet-formalises-approach-tackling-criminal-activity-uk-domains>

- 3.48.3 Use of a .uk domain name for criminal purposes is not permitted and will be suspended or de-registered.
- 3.49 Having shared Lord Macdonald’s review with the Welsh Government, we believe that it would be appropriate to institute the same procedures for the .cymru and .wales domain spaces, with the addition of screening for domain names that appear to signal or encourage serious sexual offences in the Welsh language.

4. Language policies

The domain spaces will be bilingual, registrants will be able to choose which language to use on their websites

Our position in the December 2012 consultation

- 4.1 In the December 2012 consultation, we proposed that to ensure that the domains are as flexible and useful as possible; both the .cymru and .wales domains will be able to operate in both English and Welsh. As well as having fully bilingual written information, we proposed that our customer service and mediation service will be bilingual and both domains will be able to have domain names comprising of letters with diacritic marks.
- 4.2 We also proposed that registrants should be able to choose which language to use on their websites and we did not seek to impose specific language requirements as a condition of registration.

Stakeholder responses to the December 2012 consultation

- 4.3 There was strong support for our approach to handling diacritic marks (with 89% of respondents supporting our proposal) and for not regulating the language content of websites (with 71% of respondents supporting our proposal).
- 4.4 Of the 18 respondents who said that language restrictions should apply, 13 suggested in the text comments that the .cymru domain should be used exclusively for Welsh language content and the .wales domain should be used exclusively for English content. This view was directly contradicted by the Welsh Language Commissioner who responded that:

“[t]he Welsh Language Act (Wales) 1993 establishes the principle that Welsh and English should be treated on the basis of equality in the conduct of public business in Wales [...]

The Commissioner’s document, ‘Technology, Websites and Software: Welsh Language Considerations’, sets guidelines and good practice for the design of bilingual websites. It is noted that language choice should be proactively offered from the beginning of the user’s visit. In accordance with these guidelines, a Welsh domain name and the equivalent English name, e.g. www.computers.wales and www.cyfrifiaduron.cymru, would be expected to lead to a page where language choice is offered rather than that an English domain name should lead to an English website or the English side of a website and a Welsh domain name lead to a Welsh website or the Welsh side of a website. When registering domain names, we recommend that you draw the attention of those who are registering and those who are designing websites to these guidelines concerning the development of bilingual websites.”

- 4.5 None of the respondents who supported introducing language restrictions offered a practical approach to enforcing content requirements. The Welsh Government, in its response, noted that that we should allow the content of websites to be set by “market forces”.
- 4.6 The Welsh Language Commissioner also suggested that as we will be providing our services in Welsh, we should draw up a Welsh Language Scheme that sets out our voluntary commitments as to how we will use the Welsh language when providing our services to the public.

Our analysis and conclusion

- 4.7 Having considered the responses, in particular that of the Welsh Language Commissioner, along with the difficulty of enforcing content restrictions were we to adopt them, we have concluded that:
- 4.7.1 Both the domains will be bilingual and designed to handle diacritic marks in a way that ensures that the same nameserver entries are returned regardless of whether an accent is placed on a character or not (i.e. grŵp.cymru will go to the same place as grwp.cymru).
- 4.7.2 This will be achieved by allowing registrants to register (at no extra cost) one variant of their existing domain name as a “mirrored domain” (i.e. the registrant of grŵp.cymru will be able to register grwp.cymru as a mirrored domain).
- 4.7.3 The full details of how these mirror domains will work will be set out on our website as our “Internationalised Domain Name (IDN) policy” as required by ICANN.
- 4.7.4 We will not impose language restrictions or requirements on the .cymru and .wales domains which means that registrants will be able to choose which language to use on their websites.
- 4.8 In addition to this, we intend to publish a voluntary Welsh Language Scheme during the course of 2014.

5. Launching the domains

There will be a list of reserved names that cannot be registered by the general public, we will operate a Founders Programme to promote the launch of the new domains and the launch process will be phased to ensure rights holders are protected

Our position in the December 2012 consultation

- 5.1 In the consultation document, we proposed that:
- 5.1.1 A list of reserved names be created that cannot be registered by the general public. We proposed that the reserved names list be limited to Welsh or UK-wide statutory bodies and those bodies established by Royal Charter. We did note, however, that we were in discussions with the Welsh Government about the appropriateness of these criteria and about how best to compile the list of bodies whose names should be reserved. We also proposed to reserve the organisations’ names in both English and Welsh and in both the .cymru and .wales registries.

- 5.1.2 We would recruit 50 organisations to a Founders Programme alongside those organisations who provided letters of support for Nominet’s applications to ICANN. The basic principle behind the Founders Programme is that founder organisations agree to commit to using and promoting the new domain spaces in return for their preferred domain name being allocated to them.
- 5.1.3 We would launch the domain spaces together in a four stage joint launch process comprised of:
- a registered rights sunrise;
 - a Welsh business priority phase (referred to in the consultation document as the ‘unregistered rights phase’);
 - premium names auctions and landrush phase; and
 - general availability.

Stakeholder responses to the December 2012 consultation

- 5.2 In response to the questions we asked about launching the domain names:
- 5.2.1 A clear majority of respondents (86%) agreed with our proposal that the reserved names list should be limited to the names of statutory bodies and those with a Royal Charter.
- 5.2.2 A majority of respondents (68%) supported our proposals for a Founders Programme with few expressing any particular reservations about the programme.
- 5.2.3 The proposed four-stage launch process was widely supported by respondents (83%) and a large majority of respondents (72%) agreed that the process will protect the legitimate interests of rights holders. Taken as a whole:
- Respondents appeared to understand the need for a registered rights sunrise (which is an ICANN requirement) and our proposed Welsh business priority (‘unregistered rights’) phase .
 - Two respondents suggested that priority registration should be given to registrants of existing .uk domain names (and other domain spaces, such as .com) over and above the unregistered rights process.
 - Two respondents commented that they disagreed with the use of premium name auctions.
 - Two respondents emphasised that unregistered rights should apply to non-trading organisations such as charities.

Our analysis and conclusions

Reserved names list

- 5.3 Our reserved names list will include names which we are required to reserve by ICANN and the existing second level domains in .uk. In addition we are currently in discussions with the Welsh Government to finalise their recommendations for the domain names and organisations to be added to the list of reserved names. Ultimately it will be Nominet’s

responsibility to decide which names are on the reserved list, but we will have significant regard to the recommendations from the Welsh Government regarding the following categories of organisation:

- 5.3.1 Organisations that are a statutory body in the UK or Wales.
- 5.3.2 Assembly Sponsored Public Body as designated by the National Assembly for Wales.
- 5.3.3 Organisations that the Welsh Government wishes to include in the list of reserved names, provided that:
 - the organisation is established by a Royal Charter; and/or
 - the organisation is a company wholly owned by the Welsh Government; and/or
 - Welsh Government Ministers believe that there is an overwhelming public policy reason to include a particular domain name on the list.

- 5.4 As a general principle, the domain names on the reserved list will be the names of the organisations concerned. We will not include generic names or words, including place names, on the reserved list unless they relate to an activity that is exclusively provided by the public sector or there is an overwhelming public policy reason to do so.

Founders Programme

- 5.5 Since consulting with stakeholders, we have decided that we will proceed with our proposal to create a Founders Programme and we will publish details of this programme once they are finalised.
- 5.6 ICANN's Rights Protection Mechanism requirements for new gTLDs enables registry operators to apply a standard launch programme or a bespoke programme provided that ICANN has approved the programme in advance. We intend to utilise ICANN's standard launch programme as set out in the Rights Protection Mechanism documentation.

Four stage, phased launch process

- 5.7 Since the December 2012 consultation, ICANN has published the final processes for trade mark holders to protect their rights during the introduction of new gTLDs. Taking this into account we have made some minor amendments to our proposal in the December 2012 consultation and will launch the domain spaces in four stages over a six month period.
- 5.8 Phase 1 – Registered rights sunrise (60 days):
 - 5.8.1 The registered rights sunrise will allow holders of eligible trade marks, which have been authorised by the ICANN Trademark Clearinghouse (**TMCH**) to apply for their corresponding domain names. The TMCH which allows trade mark holders to validate their trade mark centrally rather than having to do so repeatedly for all new gTLDs.⁷
 - 5.8.2 In the December 2012 consultation, we proposed that registered trade mark holders would be able to validate their trade mark through either the TMCH or through Nominet's own validation process. Having reviewed the final details of the TMCH, we

⁷ The standards for inclusion in the TMCH are available at <http://newgtlds.icann.org/en/about/trade-mark-clearinghouse>.

have decided that it is not required, and would not be efficient, for us to operate our own trade mark validation process given the established nature of the TMCH.

- 5.8.3 Where there are two or more validated claims for the same domain name during this phase, we will give priority to the rights holder that can provide evidence of use of their trade mark in relation to a genuine offering of goods or services in Wales. If none, or more than one, party are able to provide evidence of use in Wales we will use an auction as a final tie-break mechanism.
- 5.8.4 Domain name registered during this phase will only be delegated to the registrant at the end of the period.
- 5.9 Phase 2 – Welsh business priority phase (60 days):
- 5.9.1 The Welsh business priority phase (referred to in the consultation document as the ‘unregistered rights phase’) will allow holders of registered or unregistered rights to apply for their corresponding domain names, where the domain name was not registered during the registered rights sunrise.
- 5.9.2 We will require proof that the eligible right is in use in Wales during this phase. The Validation Agent appointed by Nominet will validate the documentary evidence to prove that the applicant has an eligible right in Wales.
- 5.9.3 If more than one application is validated during this phase for the same domain name, then we will use an auction as final tie-break mechanism.
- 5.9.4 Domain name registered during this phase will only be delegated to the registrant at the end of the period.
- 5.10 Phase 3 – Premium names auction and landrush phase (60 days):
- 5.10.1 During this phase, a list of premium domains will be auctioned to any interested party. Also during this period any interested parties can seek to register domain names not already registered during the registered rights or Welsh business priority phases.
- 5.10.2 Where there is only one applicant for a domain name, it will be awarded directly to the applicant. Where there is more than one applicant, we will hold an auction in which the applicants may bid for the domain.
- 5.10.3 Domain name registered during this phase will only be delegated to the registrant at the end of the period.
- 5.11 Phase 4 – General availability:
- 5.11.1 Once phases one to three have been completed, the .cymru and .wales domains will be available to all on a first-come, first-served basis for a standard fee and will be made available immediately on registration.

Auctions

- 5.12 During the registered rights sunrise, Welsh business priority phase and landrush phase all applicants must wait until the end of the phase before they find out whether they can register the domain name they have applied for. Where there is more than one validated application for the same domain name, all relevant applications will be submitted to Nominet’s selected auction provider who will broadly operate as follows:

- 5.12.1 The auction provider will invite all relevant applicants to participate in the auction process.
- 5.12.2 The auction provider will run online, open-ended auctions where the domain name will be awarded to the highest bidder.
- 5.12.3 Where only one applicant registers to participate in an auction, that applicant will be awarded the domain name at the base price for that phase.

Premium names

- 5.13 We intend to publish a list of premium names to be auctioned during the landrush phase once the previous launch phases have been concluded.
- 5.14 The premium domain names are designed to help us recover our substantial upfront cost of establishing the domain spaces. Premium names will go to auction with a reserve price.

We will offer a free mediation service to assist in dispute resolution and will identify a Welsh-speaking mediation service when needed

Our position in the December 2012 consultation

- 5.15 In the December 2012 consultation, we noted that the ICANN rules for gTLDs require that all registrars follow ICANN's UDRP and Uniform Rapid Suspension Policy (**URS**). While this does not prevent rights holders making use of other forms of dispute resolution, it does mean that a registrar must resolve a dispute under the UDRP or URS before it can cancel, suspend or transfer a domain name. This is an area where gTLDs differ from country code Top Level Domains like .uk which are able to adopt their own dispute resolution procedures.
- 5.16 To complement this process, we proposed to provide a free mediation service which will be offered in both English and Welsh to try to resolve disputes before they reach the UDRP or URS stage. We considered that the mediation service would increase the chance of successful settlement being reached without the need for formal dispute resolution.

Stakeholder responses to the consultation

- 5.17 A strong majority of respondents (94%) supported our proposal to offer a mediation service and we received very few comments on this proposal. One respondent noted that the UDRP was less fair than Nominet's Dispute Resolution Service (which we use for .uk domain names), but acknowledged the ICANN requirement for UDRP. One further respondent noted that Nominet would be required to incur translation costs in mediating between an English language party and a Welsh language party.

Our conclusion

- 5.18 On the basis of widespread support for our proposed mediation service, we intend to proceed with the proposal and will identify a Welsh-speaking mediation service that may be utilised when necessary. We do not envisage many cases requiring a Welsh-speaking mediator and will keep any translation costs from the mediation service under review in case we need to adjust this policy.

6. Conclusion

- 6.1 We would like to thank all of those stakeholders who responded to the consultation and who have helped us develop our proposals for .cymru and .wales. We believe that the decisions we have made will create a strong policy framework in which .cymru and .wales can flourish.
- 6.2 As set out in the document some details will be finalised following further discussions with ICANN and the Welsh Government. You can keep up to date on all of the developments and steps we take towards launch .cymru and .wales by registering at www.ourhomeonline.org.uk. Registrars interested in selling .cymru and .wales domain names can find out more at <http://registrars.nominet.org.uk/namespace/cymru-wales>.

For English please turn to page 2

I ddarllen yn Saesneg ewch at dudalen 2

Cynnwys

1. Crynodeb gweithredol	23
2. Cyflwyniad	26
Rôl Nominet wrth lansio gofodau enw parth newydd ar y rhyngwyd.....	26
Creu polisiau sydd o fudd uniongyrchol i Gymru ac sy'n hybu iaith a diwylliant Cymru ar yr un pryd ag adlewyrchu ein hymagwedd at y gofrestrfa .uk.....	26
3. Polisiau cofrestru cyffredinol	26
Ni fydd y ddau ofod parth yn uniongyrchol gysylltiedig, ond bydd yn ofynnol i gofrestryddion gadw enwau parth yn y ddau ofod parth a byddwn yn cynnig gostyngiad pan fydd cofrestrai yn cofrestru enwau yn y ddau ofod parth	26
Bydd y cofrestrfeydd yn agored ac ni fydd cyfyngiadau cofrestru'n berthnasol iddynt	30
Bydd cofrestru'n digwydd yn yr "ail lefel"	32
Byddwn yn gweithredu ein polisiau diogelwch a dilysu arfaethedig.....	33
4. Polisiau ieithyddol	35
Bydd y lleoedd parth yn ddwyieithog, a bydd cofrestrwyr yn gallu dewis pa iaith i'w defnyddio ar eu gwefannau	35
5. Lansio'r parthau	37
Bydd rhestr o enwau neilltuedig na fydd y cyhoedd yn gallu eu cofrestru, byddwn yn gweithredu Rhaglen Sylfaenwyr i hybu lansio'r parthau newydd a bydd y broses lansio'n cael ei chyflwyno'n raddol er mwyn sicrhau bod deiliaid hawliau'n cael eu hamddiffyn.....	37
Byddwn yn cynnig gwasanaeth cyfryngu rhad ac am ddim er mwyn cynorthwyo i ddatrys anghydfod ac yn trefnu gwasanaeth cyfryngu Cymraeg pan fydd angen.....	40
6. Casgliad	41

1. Crynodeb gweithredol

Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r datganiad hwn yn amlinellu'r fframwaith ar gyfer lansio'r ddau ofod enw parth newydd ar y rhyngwrwd ar gyfer Cymru gan Nominet: .cymru a .wales.
- 1.2 Mae lansio'r ddau ofod enw parth newydd ar y rhyngwrwd yn dilyn cais Nominet i Gorfforaeth y Rhyngwrwd ar gyfer Enwau a Rhifau a Neilltuir (**ICANN**) am ddau Barth Lefel Uchaf cyffredinol (**gTLDs**) newydd, ac mae'n rhan o ymgyrch ehangach ICANN i gyflwyno ystod newydd o Byrth Lefel Uchaf cyffredinol newydd i'r Rhyngwrwd.
- 1.3 Mae'r penderfyniadau yn y datganiad hwn wedi'u seilio ar ystyriaeth ofalus o ymatebion rhanddeiliaid i'n dogfen ymgynghori ddyddiedig 7 Rhagfyr 2012. Rydym yn gwerthfawrogi'r ymatebion a gawsom ac yn diolch i'r holl randdeiliaid am eu diddordeb a'u cyfranogiad.
- 1.4 Yn y datganiad hwn, cyflwynwn gasgliadau'r ymgynghoriad a'n proses arfaethedig ar gyfer lansio'r parthau newydd, a fydd yn dechrau ym mis Medi 2014.
- 1.5 Ceir rhai meysydd lle y mae ein polisïau manwl yn dal i gael eu datblygu gyda chyfraniad gan ICANN neu Lywodraeth Cymru. Bydd manylion y rhain yn cael eu cyhoeddi ar ein gwefan wrth iddynt gael eu cwblhau www.eincartrefarlein.org.uk.

Y broses ymgynghori

- 1.6 Ar 7 Rhagfyr 2012, gwnaethom gyhoeddi dogfen ymgynghori "[.cymru a .wales: Y parthau newydd i Gymru](#)",⁸ gan geisio safbwyntiau ar ystod o faterion polisi, gan gynnwys:
 - sut y bydd y ddau barth yn cael eu trefnu;
 - pwy fydd yn gallu cofrestru enw parth;
 - sut y bydd enwau parth Cymraeg yn cael eu trin;
 - y broses lansio ar gyfer y parthau newydd;
 - sut y bydd anghydfod ynghylch enwau parth yn cael ei ddatrys; a
 - sut y gall unrhyw arian a godir gan Nominet gael ei ddsbarthu'n ôl i gymdeithas Cymru.
- 1.7 Roedd yr ymatebion a gawsom yn dangos lefel dda o gefnogaeth i'r rhan fwyaf o'r cynigion a amlinellwyd yn y ddogfen ymgynghori.
- 1.8 Cawsom gyfanswm o 78 ymateb i'r ymgynghoriad:
 - 1.8.1 Roedd mwyafrif arwyddocaol o'r ymatebwyr (77%) wedi'u lleoli yng Nghymru.
 - 1.8.2 Roedd yr ymatebwyr yn dod o wahanol sectorau o gymdeithas Cymru, gan gynnwys y gymuned fusnes, y sector cyhoeddus, y sector elusennol a sefydliadau diwylliannol.
 - 1.8.3 Roeddem yn awyddus i sicrhau ein bod yn clywed gan gwmnïau bach a chanolig, ac roedd ychydig o dan 50% o'r ymatebwyr yn dod o sefydliadau â llai na 250 o weithwyr.

⁸ Mae'r ddogfen ymgynghori ar gael yn www.nominet.org.uk/sites/default/files/newdomainforwales2012.pdf.

- 1.8.4 Roedd yr ymgynghoriad yn ddwyieithog a chyflwynwyd 18% o'r ymatebion yn uniaith Gymraeg.
 - 1.8.5 Cawsom ymatebion gan rai cofrestryddion mawr, canolig a bach, ond roedd yr ymateb cyffredinol gan y diwydiant enwau parth yn isel.
- 1.9 Trafodir ymatebion penodol i gwestiynau allweddol a ofynnwyd yn y ddogfen ymgynghori yn adrannau perthnasol y datganiad hwn. Mae crynodeb meintiol o'r ymatebion i'r ymgynghoriad wedi'i gyhoeddi ochr yn ochr â'r ddogfen hon ac mae ar gael yn <http://eincartrefarlein.org.uk/about-us/policy>.

Crynodeb o'n fframwaith polisi

- 1.10 Dylid darllen y datganiad hwn ar y cyd â'r ddogfen ymgynghori lle yr amlinellir ein dadansoddiad gwreiddiol yn llawn a'r esboniadau a gyflwynir yn ddiweddarach yn y ddogfen hon. Mae ein casgliadau yn y datganiad hwn yn deillio o'r dadansoddiad gwreiddiol hwnnw ac ystyriaeth ofalus o'r ymatebion a dderbyniwyd i'r ymgynghoriad.

Polisiau cofrestru cyffredinol

- 1.11 Bydd y ddwy gofrestrfa'n cael eu cysylltu trwy'r cymhellion a grëir gan y model prasio cyfanwerthol, ond ni fyddant yn gysylltiedig mewn modd technegol:
- 1.11.1 Byddwn yn mynnu bod Cofrestryddion Achrededig ICANN sy'n llunio contract gyda ni yn cynnig y ddau enw parth, sef .cymru a .wales.
 - 1.11.2 Er mwyn annog defnydd llawn o'r ddau barth lefel uchaf newydd, pan fydd cofrestrai'n cofrestru enw parth mewn un gofod parth, byddwn yn rhoi gostyngiad ar bris cyfanwerthol enw parth yn yr ail ofod parth. Bydd y gostyngiad yn berthnasol ni waeth pa un a yw'r llinynnau ail lefel yn cyfateb, cyn belled ag y bo'r enwau parth wedi'u cofrestru i'r un cofrestrai trwy'r un cofrestrydd o fewn 30 niwrnod o bob cofrestriad. Fe fydd y gostyngiad yn cael ei weithredu pan fydd y parthau yn cyrraedd cyfnod Argaeledd Cyffredinol yn hytrach nag yn ystod y cyfnodau lansio.
 - 1.11.3 Ni allwn ac ni fyddem yn gorchymyn i gofrestryddion osod prisiau manwerthu penodol. Yn hytrach, rydym o'r farn bod y strwythur gostyngiad cyfanwerthol hwn yn debygol o gael ei adlewyrchu yn amgylchedd tra chystadleuol y farchnad fanwerthu ar gyfer enwau parth.
- 1.12 Bydd unrhyw un yn gallu cofrestru enw parth .cymru neu .wales ni waeth ble y maent yn byw, ond byddwn yn darparu cyfnod lansio cyfyngedig a fydd o fantais i fusnesau sy'n gweithredu ym marchnad Cymru.
- 1.13 Bydd cofrestriadau enw parth yn digwydd ar yr "ail lefel" yn uniongyrchol (e.e. example.wales). Ni fyddwn yn caniatáu i gofrestreion werthu enwau parth ar y "drydedd lefel" (e.e. website.example.wales), ond gall cofrestrwyr ddefnyddio enwau parth trydedd lefel at ddibenion anfasnachol.
- 1.14 Bydd data WHOIS (y wybodaeth am bwy sydd wedi cofrestru enw parth) yn cael ei ddilysu gan gofrestryddion yn unol â'u rhwymedigaethau o dan Gytundeb Achredu Cofrestryddion ICANN, a bydd yn ddarostyngedig i raglen ansawdd data Nominet.
- 1.15 Byddwn yn galluogi Estyniadau Diogelwch System Enw Parth (**DNSSEC**) fel nodwedd ddiogelwch ddewisol ar gyfer enwau parth ond ni fyddwn yn eu gwneud yn orfodol.

Polisiau ieithyddol

- 1.16 Bydd y ddau ofod parth yn ddwyieithog ac yn caniatáu ar gyfer cofrestru enwau parth sy'n cynnwys y marciau deiacritig a ddefnyddir yn y Gymraeg.
- 1.17 Ni fyddwn yn gosod cyfyngiadau neu ofynion ieithyddol ar byrth .cymru a .wales, sy'n golygu y bydd cofrestrwyr yn gallu dewis pa iaith i'w defnyddio ar eu gwefannau.
- 1.18 Bydd Nominet yn darparu gwasanaeth dwyieithog i gwsmeriaid ac yn cyhoeddi Cynllun Iaith Gymraeg.

Lansio'r parthau

- 1.19 Bydd rhestr o enwau neilltuedig na fydd y cyhoedd yn gallu eu cofrestru. Ar hyn o bryd, rydym yn cynnal trafodaethau â Llywodraeth Cymru ynghylch y sefydliadau i'w hychwanegu at y rhestr o enwau neilltuedig. Byddwn yn defnyddio'r meini prawf a amlinellir ym mharagraff 5.3 i bennu pa sefydliadau ac enwau parth y dylid eu cynnwys yn y rhestr enwau neilltuedig.
- 1.20 Bwriadwn weithredu Rhaglen Sylfaenwyr i hybu'r broses o lansio'r parthau newydd, yn amodol ar gymeradwyaeth briodol gan ICANN.
- 1.21 Bydd y broses lansio'n cael ei chyflwyno'n raddol er mwyn sicrhau bod deiliaid hawliau'n cael eu hamddiffyn yn unol â gofynion ICANN. Bydd nodau masnach yn cael eu dilysu trwy'r Tŷ Clirio Nodau Masnach a sefydlwyd gan ICANN ac ni fyddwn yn gweithredu proses dilysu nodau masnach ar wahân.⁹ Ynghyd a hyn, fydd gennym gyfnod o ddeufis ar gyfer cofrestrïadau blaenoriaethol i fusnesau Cymreig ac i'r rheiny sy'n gweithredu yn y farchnad Cymraeg. Bwriadwn arwerthu rhai enwau pris uchaf.
- 1.22 Ochr yn ochr â'r weithdrefn ffurfiol ar gyfer datrys anghydfod sy'n ofynnol gan ICANN, byddwn yn cynnig gwasanaeth cyfryngu rhad ac am ddim er mwyn cynorthwyo i ddatrys anghydfod, a byddwn yn trefnu darparwr gwasanaeth cyfryngu sy'n siarad Cymraeg pan fydd angen.

Casgliad

- 1.23 Edrychwn ymlaen at lansio'r parthau newydd yn ystod hanner cyntaf 2014 ac at greu lle ar-lein yr ymddiriedir ynddo lle y gall defnyddwyr a busnesau fynegi eu hunaniaeth a'u balchder yn iaith a diwylliant Cymru.
- 1.24 O ran pob un o'r casgliadau a nodir ym mharagraffau 1.10 i 1.22 uchod, mae gweddill y datganiad hwn yn amlinellu:
- ein safbwynt yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012;
 - crynodeb o ymatebion rhanddeiliaid i ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012; ac
 - ein dadansoddiad a'n casgliadau mewn perthynas â phob maes.

⁹ Mae Tŷ Clirio Nodau Masnach ICANN ar gael yn <http://trademark-clearinghouse.com/>

2. Cyflwyniad

Rôl Nominet wrth lansio gofodau enw parth newydd ar y rhyngrwyd

- 2.1 Mae'r datganiad hwn yn amlinellu'r fframwaith ar gyfer lansio'r ddau ofod enw parth newydd i Gymru ar y rhyngrwyd gan Nominet; .cymru a .wales.
- 2.2 Nominet yw'r gweithredwr cofrestrfa sy'n gyfrifol am reoli'r enw lle .uk ar y rhyngrwyd. Sefydliad dielw ydym ac mae ymrwymiad i weithredu er budd y cyhoedd wrth wraidd ein cyfansoddiad.
- 2.3 Ein nod wrth sefydlu'r parthau newydd yw rhoi Cymru ar flaen y gad yn y byd digidol, trwy greu gofodau parth o ansawdd uchel yr ymddiriedir ynddynt ac y gellir eu defnyddio gan bob rhan o gymdeithas Cymru. Credwn y bydd y parthau newydd yn rhoi cyfle i ddefnyddwyr a busnesau fynegi eu hunaniaeth a'u balchder trwy ofod ar-lein penodedig. Yn ogystal, mae ymchwil a gomisiynwyd gennym cyn cyflwyno ein cais wedi amlygu buddion economaidd a ddaw yn sgil cyflwyno parthau a reolir yn dda ar gyfer Cymru.

Creu polisiau sydd o fudd uniongyrchol i Gymru ac sy'n hybu iaith a diwylliant Cymru ar yr un pryd ag adlewyrchu ein hymagwedd at y gofrestrfa .uk

- 2.4 Rydym ni'n gwmni blaenllaw yng nghymuned ICANN ac ym maes llywodraethu'r rhyngrwyd yn y Deyrnas Unedig ac yn rhyngwladol ac, fel y cyfryw, byddwn yn ceisio hybu pennaf les Cymru mewn trafodaethau a datblygiadau polisi yn y dyfodol ochr yn ochr â rhai yn ymwneud â'r Deyrnas Unedig gyfan.
- 2.5 Gan adlewyrchu ein statws dielw a'n hymrwymiad i sicrhau budd i'r cyhoedd, caiff unrhyw warged a gynhyrchir gan y gofod parth .uk ei ailfuddsoddi yn y gymdeithas ehangach trwy Ymddiriedolaeth Nominet, elusen annibynnol sy'n cefnogi mentrau sy'n defnyddio'r rhyngrwyd i ysgogi gweithredu cymdeithasol cadarnhaol ar lawr gwlad. Yn yr un ffordd, bydd unrhyw warged a gynhyrchir yn sgil gweithredu parthau .cymru a .wales yn cael ei neilltuo a'i roi i achosion elusennol er budd cymdeithas Cymru.

3. Polisiau cofrestru cyffredinol

Ni fydd y ddau ofod parth yn uniongyrchol gysylltiedig, ond bydd yn ofynnol i gofrestryddion gadw enwau parth yn y ddau ofod parth a byddwn yn cynnig gostyngiad pan fydd cofrestrai yn cofrestru enwau yn y ddau ofod parth

Ein safbwynt yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 3.1 Yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, gwnaethom ystyried pa gysylltiadau, os o gwbl, ddylai fodoli rhwng cofrestradau yn y ddau barth. Gwnaethom gynnig tri dewis:
 - 3.1.1 Cysylltu'r cofrestrfeydd yn uniongyrchol. Hynny yw, pe byddai rhywun yn cofrestru example.cymru, byddai'r un label yn y parth arall (h.y. example.wales) yn cael ei neilltuo i'w ddefnyddio gan y cofrestrai ac fel arall.
 - 3.1.2 Yn hytrach na neilltuo'r enw parth arall yn awtomatig, cynnig yr hawl gyntaf i'r cofrestrai wrthod yr enw parth arall (os nad yw eisoes wedi'i gofrestru) ar gyfradd is. Os nad yw'r cofrestrai'n derbyn y cynnig hwn, bydd yr enw arall ar gael i'w gofrestru.

Gwnaethom awgrymu hefyd y gallai Nominet geisio rhoi cymhellion ar gyfer gosod cofrestrïadau .cymru a .wales mewn bwndel trwy gynnig arbediad ar bris cyfanwerthol cofrestru'r un enw parth yn y ddwy gofrestrfa .cymru a .wales.

- 3.1.3 Dim cysylltiad rhwng y cofrestrfeydd fel y gallai pedwar cofrestrai gwahanol gofrestru example.cymru, example.wales, esiampl.cymru ac esiampl.wales.
- 3.2 Yn yr ymgynghoriad, gwnaethom ddatgan y dylai fod cysylltiad agos rhwng y ddau ofod parth, ond na ddylent fod yn unfath. Er gwaethaf hyn, ni wnaethom ddangos blaenoriaeth dros ddewis penodol.
- 3.3 Gwnaethom hefyd geisio safbwyntiau rhanddeiliaid ar nifer o faterion a allai godi yn sgil y gwahanol ddewisiadau. Roedd y materion hyn yn cynnwys:
 - 3.3.1 Pa un a ddylai Nominet roi cymhellion ar gyfer cofrestru cyfochrog trwy gynnig pris cyfanwerthol is ar gyfer cofrestru parthau unfath yn y ddwy gofrestrfa.
 - 3.3.2 Sut y gallai Nominet annog cofrestryddion ac ailwerthwyr i hybu cofrestru yn y ddwy gofrestrfa.
 - 3.3.3 Y posibilrwydd y gallai defnyddwyr ddrysio pe byddai example.cymru ac example.wales yn cael eu cofrestru gan gofrestreion gwahanol.
 - 3.3.4 Y posibilrwydd y gallai "seibersgwatwyr" gofrestru enw yn y gofrestrfa arall cyn i'r cofrestrai gael cyfle i gwblhau ail gofrestrïad.

Ymatebion rhanddeiliaid i ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 3.4 O'r ymatebion a gawsom, roedd 47% yn cefnogi cysylltiad uniongyrchol (Dewis 1 yn yr ymgynghoriad), roedd 44% yn cefnogi hawl gyntaf i wrthod (Dewis 2 yn yr ymgynghoriad) ac roedd 8% yn cefnogi dim cysylltiad (Dewis 3 yn yr ymgynghoriad).
- 3.5 Yn ogystal, roedd 83% o'r ymatebwyr yn cefnogi'r cynnig ein bod yn rhoi cymhellion ar gyfer cofrestru cyfochrog yn y ddau ofod parth trwy gynnig pris cyfanwerthol is am gofrestru parthau unfath yn y ddau. Dywedodd nifer o ymatebwyr hefyd mai'r ffordd orau o hybu cofrestru yn y ddau ofod parth yw cynnig hyrwyddiad cost neu ostyngiad.
- 3.6 Dadleuodd Comisiynydd y Gymraeg, "[d]ylai unrhyw bolisi cofrestru sicrhau nad yw sefydliad sy'n dymuno cofrestru enw(au) Cymraeg a Saesneg ar gyfer yr un sefydliad yn cael ei roi dan anfantais oherwydd bod ganddo hunaniaeth ddwyieithog." Aeth y Comisiynydd ymlaen i awgrymu, "[b]yddai dull a fyddai'n hybu a hwyluso cofrestru mwy nag un enw, er mwyn adlewyrchu hunaniaeth ddwyieithog sefydliadau yng Nghymru, hefyd yn rhoi cymhelliad i sefydliadau ystyried datblygu hunaniaeth ddwyieithog, ac yn annog pobl i ddefnyddio'r ddau Barth Lefel Uchaf."
- 3.7 Yn olaf, o ran sut i osgoi seibersgwatio yn y gofrestrfa arall os nad oedd cysylltiadau rhwng y cofrestrfeydd, dywedodd 13 ymatebwr yn syml y dylai fod cysylltiad rhwng y parthau, tra yr awgrymodd 11 ymatebwr y dylai'r parth arall gael ei gadw i'r cofrestrai am gyfnod penodol, neu am gyfnod amhenodol.

Ein dadansoddiad a chasgliadau

Amcanion polisi a rhanddeiliaid

- 3.8 Wrth ddod i gasgliadau ynglŷn â dyluniad gorau'r ddwy gofrestrfa, gwnaethom geisio cydbwysu'r egwyddorion canlynol:
- creu fframwaith sy'n gytbwys yn fasnachol ac yn ddiwylliannol;
 - creu lle ar y rhyngwyd yr ymddiriedir ynddo y mae unigolion a chwmnïau am ei ddefnyddio;
 - datblygu model prisio sy'n allgáu cyn lleied â phosibl ar sail pris; a
 - datblygu model prisio sy'n arwain at driniaeth gyfartal rhwng y gofodau parth ac sy'n ystyriol o anghenion cwmnïau ac unigolion dwyieithog.
- 3.9 Yn dilyn rhai gofidion ynglŷn ag ymarferoldeb a dichonoldeb technegol nodwyd gan gofrestryddion yn eu hymatebion i'r ymgynghoriad, gwnaethom siarad yn uniongyrchol â rhai cofrestryddion sydd wedi'u hachredu gan ICANN i ddeall sut y gallai ein model dylunio effeithio ar eu parodrwydd i hybu a gwerthu parthau .cymru a .wales. Yna, gwnaethom ddadansoddi'r gwahanol fodelau (ac amrywiadau ar y modelau) yn unol â'r egwyddorion a ddisgrifir ym mharagraff 3.8. Yn benodol, gwnaethom geisio ateb tri chwestiwn:
- Pam mae rhanddeiliaid am i'r ddwy gofrestrfa gael eu cysylltu?
 - A oes unrhyw risgiau technegol yn gysylltiedig â chysylltu'r ddwy gofrestrfa'n uniongyrchol?
 - Os nad yw'n ddymunol cysylltu'r ddwy gofrestrfa'n dechnegol, pa ddyluniad sy'n hybu ein hamcanion polisi orau?
- 3.10 Ar ôl dadansoddi'r ymatebion gan rhanddeiliaid yn fanwl, rydym yn dod i'r casgliad bod rhanddeiliaid am gael fframwaith sy'n:
- caniatáu i unigolion a sefydliadau gofrestru enwau parth yn y ddau ofod parth yn economaidd;
 - hybu'r ddau ofod parth mewn modd anwahaniaethol; ac sy'n
 - sicrhau mynediad eang at y parthau trwy'r prif gofrestryddion sefydledig sydd wedi'u hachredu gan ICANN.

Problemau o ran cysylltu'r cofrestrfeydd yn uniongyrchol

- 3.11 Mae ein dadansoddiad o'r adborth gan rhanddeiliaid, gan gynnwys trafodaethau â chofrestryddion sydd wedi'u hachredu gan ICANN, wedi amlygu rhai problemau arwyddocaol o ran cysylltu'r ddau ofod parth yn uniongyrchol:
- 3.11.1 Ein prif nod yw creu llwyfan hyfyw i ddefnyddwyr a busnesau fynegi eu hunaniaeth Gymreig ar-lein. Yr hyn sy'n allweddol i lwyddiant y gofodau parth yw bod y model technegol a ddefnyddiwn yn rhoi cymhellion i bobl ei ddefnyddio. Yn ei hanfod, mae'n rhaid i ni ddylunio model y mae cofrestryddion am ei werthu ac y mae defnyddwyr a busnesau am ei brynu, gan gadw mewn cof y gystadleuaeth sylweddol a wynebwn o'r ystod eang iawn o Byrth Lefel Uchaf cyffredinol a gynigir.

- 3.11.2 Mae'r adborth gan gofrestryddion sydd wedi'u hachredu gan ICANN yn dangos eu bod yn awyddus iawn i ni ddarparu cynnyrch sy'n cydymffurfio ag arferion y diwydiant cyn belled ag sy'n bosibl. Byddai cysylltu'r gofodau parth yn creu cymhlethdod sylweddol i gofrestryddion oherwydd y byddai angen iddynt greu systemau wedi'u teilwra'n arbennig i reoli enwau parth .cymru a .wales. Gallai hyn atal cofrestryddion rhag cyflenwi'r parthau .cymru a .wales neu achosi oedi o ran sicrhau bod enwau parthau .cymru a .wales ar gael gan y prif gofrestryddion sydd wedi'u hachredu gan ICANN.
- 3.11.3 Mae dadansoddiad o'r farchnad fanwerthu ar gyfer enwau parth yn y Deyrnas Unedig yn dangos yn glir bod y cofrestryddion presennol sydd wedi'u hachredu gan ICANN yn cynrychioli cyfran arwyddocaol iawn o'r farchnad. Credwn felly y bydd sicrhau bod yr enwau parth .cymru a .wales ar gael trwy'r sianeli sefydledig hyn yn hollbwysig i lwyddiant y gofodau parth.
- 3.11.4 At ei gilydd, gallai cysylltu'r gofodau parth yn uniongyrchol arwain at sefyllfa lle y ceir llai o gystadleuaeth yn y farchnad fanwerthu. Bydd hyn yn cael effaith niweidiol ar nifer y bobl sy'n prynu'r gofodau parth, ac felly eu llwyddiant.
- 3.11.5 Yn ogystal, mae cysylltu'r ddau barth yn uniongyrchol yn codi problem arwyddocaol o ran cytundebau a chydymffurfiad. O dan reolau ICANN ar gyfer Parthau Lefel Uchaf cyffredinol newydd, mae'n ofynnol i ni gael dau gytundeb ar wahân gydag ICANN ar gyfer yr enwau parth .cymru a .wales. Elfen bwysig o'r cytundebau hyn yw bod yn rhaid i ni gydymffurfio â Gweithdrefn Unffurf ICANN ar gyfer Datrys Anghydfod (**UDRP**); proses sy'n gallu ymdrin ag un enw parth ar y tro.
- 3.11.6 Petaem ni'n cysylltu'r ddau ofod parth yn uniongyrchol, pe byddai penderfyniad UDRP yn gorchymyn trosglwyddo enw parth o un cofrestrai i un arall, byddai'n ofynnol i ni a'r cofrestrydd perthnasol drosglwyddo'r parth y ceir anghydfod yn ei gylch yn y ddau ofod parth i'r cofrestrai newydd er mwyn cynnal y polisi cysylltu. Fodd bynnag, gan y bydd .cymru a .wales yn ofodau parth ar wahân, ceir perygl y gallai dau benderfyniad UDRP ar wahân orchymyn bod example.cymru yn cael ei drosglwyddo i Gofrestrai A ac example.wales yn cael ei drosglwyddo i Gofrestrai B. Pe byddai hyn yn digwydd, ni fyddem yn gallu cynnal ein polisi cysylltu heb orfodi cofrestrai i fynd yn erbyn un o ddau benderfyniad UDRP.
- 3.11.7 Felly, bydd cysylltu'r ddau ofod parth yn uniongyrchol yn creu problemau cydymffurfio i'n cofrestryddion a allai fod yn amhosibl eu goresgyn mewn sefyllfa lle y ceir cyfres gymhleth o benderfyniadau UDRP.

Bydd ein model prasio cyfanwerthol yn annog cofrestru yn y ddau ofod parth

- 3.12 Oherwydd yr anawsterau sydd ynghlwm wrth gysylltu'r cofrestrfeydd, rydym wedi penderfynu mai'r dull gorau yw datblygu model prasio cyfanwerthol sy'n ceisio cyflawni ein hamcanion polisi, cyn belled ag y bo'n bosibl.
- 3.13 O dan y model:
- 3.13.1 Byddwn yn mynnu bod cofrestryddion yn cadw enwau parth .cymru a .wales;
- 3.13.2 Bydd y parthau .cymru a .wales yn cael eu cynnig i gofrestryddion am ffi cofrestru gyfanwerthol safonol ar gyfer cofrestradau unigol yn .cymru neu .wales neu gyda gostyngiad ble cofrestrir parth .cymru a .wales gan yr un cofrestreion, trwy'r un cofrestrydd, o fewn cyfnod o 30 diwrnod. Fe fydd y gostyngiad yn cael ei weithredu heb ystyried os yw'r llinynnau ail lefel yn cyd-fynd fel bod sefydliadau gyda hunaniaeth

ddwyieithog yn gallu manteisio o'r gostyngiad. Fe fydd y gostyngiad yn cael ei weithredu pan fydd y parthau yn cyrraedd cyfnod Argaeledd Cyffredinol yn hytrach nag yn ystod y cyfnodau lansio.

- 3.13.3 Byddwn yn caniatáu cofrestrïadau ar gyfer cyfnodau o fwy na blwyddyn ar y tro, ond nid ydym yn bwriadu cynnig gostyngïadau ar gofrestrïadau amlflwyddyn ar hyn o bryd.
- 3.14 Ystyriwn mai hwn yw'r dull gorau o gymell cofrestryddion i hybu enwau parth yn y ddau ofod parth, gan fydd y ffi cofrestru ostyngedig yn creu cymhelliad ariannol i gofrestryddion farchnata enwau parth .cymru a .wales fel bwndel i gofrestreion, a fydd yn helpu i roi hwb i fabwysïadu'r ddau barth ac felly'n hyrwyddo natur ddwyieithog cymuned Cymru. Cafwyd adborth cadarnhaol ar y dull hwn gan y prif gofrestryddion sydd wedi'u hachredu gan ICANN.
- 3.15 Oherwydd natur gystadleuol y farchnad fanwerthu, disgwyliwn y bydd y rhan fwyaf o weithredwyr manwerthu yn adlewyrchu'r gostyngiad hwn yn y prisiau a osodant i'w cwsmeriaid. Mae hyn yn debygol o ostwng y gost gyffredinol i sefydliadau sy'n ceisio cael presenoldeb yn y ddau barth, a bydd hefyd yn helpu i sicrhau bod y pris manwerthu ar gyfer cofrestru yn y naill gofod parth neu'r llall yn cael ei gynnig ar delerau tebyg.
- 3.16 Er na fydd rhwymedigaeth i gofrestru'r un enw parth yn .cymru a .wales, bydd y gostyngiad yn helpu i leihau costau i'r cofrestrwyr hynny sydd â hunaniaeth ddwyieithog neu sy'n pryderu am ddiogelu eu brand.
- 3.17 Ein bwriad yw helpu i sicrhau bod yr enwau parth .cymru a .wales yn cael eu priso'n gystadleuol yn y farchnad enwau parth ehangach. Fe fydd ein prisiau cyfanwerthol yn ystyried y ffaith fod angen i ni adennill y buddsoddiad o flaen llaw sylweddol sy'n angenrheidiol i sefydlu'r gofodau parth newydd o fewn cyfnod rhesymol ac yng nghyd-destun ein statws dielw. Disgwyliwn i'r prisiau cyfanwerthol hyn fod yn gystadleuol o gymharu â Phyrth Lefel Uchaf cyffredinol newydd eraill.

Ffioedd ymgeisio yn ystod y cyfnodau lansio

- 3.18 Gan fod costau ychwanegol yn gysylltiedig â'r broses lansio, bydd ffioedd ymgeisio ychwanegol ar gyfer cofrestru yn ystod y cyfnodau lansio wedi eu nodi ym mharagraff 5.7 isod.

Bydd y cofrestrfeydd yn agored ac ni fydd cyfyngiadau cofrestru'n berthnasol iddynt

Ein safbwynt yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 3.19 Yn ein cais i ICANN, gwnaethom gynnig y byddai'n ofynnol i ymgeiswyr ar gyfer enw parth .cymru neu .wales fodloni un o ddau faen prawf cofrestru, sef naill ai:
- cyfeiriad post wedi'i ddilysu sydd â chod post yng Nghymru; neu
 - ddatganiad sy'n amlinellu eu cysylltiad â Chymru, a fyddai'n cael ei gynnwys yn y cofnod WHOIS ar gyfer yr enw parth.

- 3.20 Ar ôl ystyried y cynnig hwn gyda'n Grŵp Cyngori a rhanddeiliaid eraill yng Nghymru, gwnaethom benderfynu bod y risgiau canlynol ynghlwm wrth fynnu datganiad ynghylch cysylltiad:
- 3.20.1 Creu disgwyliad camarweiniol ynglŷn â'r meini prawf ar gyfer dal enw parth .cymru neu .wales oherwydd na chynigiwyd erioed y byddai cynnwys datganiad cysylltiad ymgeisydd yn cael ei fonitro.
- 3.20.2 Gwneud y broses gofrestru'n agored i gamddefnydd, er enghraifft pe byddai cofrestrai'n gwneud datganiad amherthnasol neu sarhaus wrth gofrestru enw parth, byddai angen cynnwys hwnnw yn y cofnod WHOIS ar gyfer yr enw parth.
- 3.21 Roeddem o'r farn ei bod yn well i'r ddau ofod parth weithredu fel cofrestrfeydd agored heb ofynion ychwanegol.

Ymatebion rhanddeiliaid i ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 3.22 Er bod y rhan fwyaf o'r ymatebwyr (66%) wedi ateb o blaid cofrestrfa agored, roedd y sylwadau a roddwyd yn dangos bod 11% o'r rhai hynny a atebodd o blaid cofrestrfa agored yn ffafrio rhyw fath o gyfyngiad.
- 3.23 Roedd yr ymatebwyr a oedd yn ffafrio cofrestrfa agored yn gwneud hynny oherwydd eu bod yn teimlo:
- y byddai gosod cyfyngiadau yn anymarferol i gofrestryddion ac yn cynyddu'r costau;
 - y byddai gorfodi cyfyngiadau yn anodd i Nominet ac yn cynyddu'r costau; ac
 - nad oedd yn eglur pwy fyddai mewn sefyllfa i farnu cysylltiad darpar gofrestrai â Chymru.
- 3.24 O'r 40% o ymatebwyr a oedd yn ffafrio cyfyngiad ar gymhwysedd, mynegwyd amrywiaeth eang o safbwyntiau ynglŷn â pha fath o gyfyngiad y dylid ei osod:
- 3.24.1 Roedd rhai yn dadlau y dylai pob cofrestrai fod â chod post yng Nghymru neu, o ran busnesau, y gallu i ddangos eu bod yn cynnal busnes yng Nghymru hyd yn oed os nad oedd ganddynt bresenoldeb ffisegol yng Nghymru.
- 3.24.2 Roedd rhai yn dadlau y dylai'r cyfyngiadau fod yn berthnasol i'r cyfnod lansio neu'r 12 mis cyntaf ar ôl i'r parthau fod ar gael yn gyffredinol.
- 3.24.3 Awgrymodd nifer fach o ymatebwyr y dylai cofrestrwyr nad ydynt yng Nghymru ddarparu datganiad o gysylltiad â Chymru (yn debyg i'n cais cychwynnol i ICANN).
- 3.24.4 Awgrymodd rhai ymatebwyr y byddai'r weithdrefn datrys anghydfod yn caniatáu i fusnesau yng Nghymru herio busnesau nad ydynt yng Nghymru am enwau parth, ac awgrymodd eraill y dylai'r cofrestradau (yn enwedig y rhai hynny yn .cymru) fod ar gael i wefannau yn y Gymraeg yn unig.

Ein dadansoddiad a chasgliad

- 3.25 Fel yr amlinellwyd gennym yn y ddogfen ymgynghori, ein nod i'r parthau newydd yw y dylent ddarparu lle ar gyfer cymdeithas Cymru ar y rhyngwryd, lle i Gymru gyfarch y byd a lle i'r byd gyfarch Cymru.

- 3.26 Yn ogystal â hyn, mae'n rhaid i'r polisïau a fabwysiadwn fod yn gynaliadwy yn ariannol fel eu bod yn denu cofrestrwyr posibl ac fel bod y costau cofrestru a chostau sefydlu'r parthau yn cael eu lledaenu ar draws nifer fawr o gofrestrwyr.
- 3.27 Yn ein barn ni, mae dwy broblem yn gysylltiedig â chyflwyno meini prawf cymhwysedd:
- 3.27.1 Yn gyntaf, mae cyflwyno meini prawf cymhwysedd yn cynyddu costau cydymffurfio (e.e. bydd angen i ni asesu a yw darpar gofrestrai'n bodloni'r meini prawf ac fe allai fod angen cynnal proses apêl). Mewn gwirionedd, o'r meini prawf cymhwysedd posibl a awgrymwyd gan yr ymatebwyr, dim ond y cyfyngiad yn seiliedig ar leoliad ffisegol (e.e. y gofyniad ar gyfer cod post yng Nghymru) fyddai'n ymarferol ei weithredu.
- 3.27.2 Yn ail, nid yw meini prawf cymhwysedd yn mynd i'r afael â'n nod o greu lle cynhwysol i gymdeithas Cymru ar y rhynggrwyd gan eu bod yn allgáu'r rhai hynny sy'n ceisio cysylltu eu hunain â Chymru ond nad ydynt wedi'u lleoli yng Nghymru (fel y gymuned ar wasgar) a busnesau sydd am dargedu marchnad yng Nghymru ond nad ydynt wedi'u lleoli yng Nghymru.
- 3.28 O ganlyniad, rydym wedi penderfynu y byddwn yn gweithredu'r ddau ofod parth fel cofrestrfeydd agored heb ofynion cymhwysedd. Rydym wedi diwygio ein cais i ICANN i adlewyrchu'r newid hwn i'r polisi a chymeradwywyd y newid hwnnw ar 28 Hydref 2013.¹⁰

Bydd cofrestru'n digwydd yn yr "ail lefel"

- 3.29 Mae cofrestru yn yr ail lefel yn golygu bod parth gwefan i'r chwith o'r dot olaf (e.e. example.wales), tra bod enwau parth trydedd lefel yn golygu bod parth gwefan i'r chwith o'r dot olaf ond un (e.e. example.co.wales).

Ein safbwynt yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 3.30 Yn y ddogfen ymgynghori, gwnaethom gynnig bod enwau parth yn cael eu cofrestru fel parthau ail lefel yn .cymru a .wales. Gwnaethom gynnig hefyd y dylai'r parthau categori ail lefel sy'n bodoli o dan .uk (e.e. gov.uk, police.uk ac nhs.uk), a'u parthau Cymraeg cyfatebol, gael eu gosod ar "restr neilltuedig" o enwau parth na fyddant ar gael i'r cyhoedd eu cofrestru. Byddai hyn yn caniatáu i'r sefydliadau sector cyhoeddus perthnasol ddefnyddio'r parthau ail lefel hyn fel y gwelant orau.
- 3.31 Roedd y ddogfen ymgynghori hefyd yn cynnig ein bod yn llunio cytundebau i atal parthau trydedd lefel rhag cael eu gwerthu (e.e. example.jones.cymru) gan gofrestrwyr i drydydd partion, ond na fyddem yn cyfyngu'r defnydd o barthau trydedd lefel at ddibenion anfasnachol.

Ymatebion rhanddeiliaid i ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 3.32 Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr (58%) yn ffafrio cofrestru enwau parth yn yr ail lefel. Roedd rhai ymatebwyr yn cefnogi cofrestru enwau parth yn yr ail lefel, ond roeddent hefyd yn dadlau dros ddefnyddio parthau categori ail lefel ar gyfer cyrff swyddogol, fel gov.wales, er mwyn osgoi drysu defnyddwyr.
- 3.33 Yn ogystal â hyn, roedd 72% o'r ymatebwyr o blaid atal gwerthu enwau parth trydedd lefel.

¹⁰ Gellir gweld y newidiadau i'n cais i ICANN yn <https://gtldresult.icann.org/application-result/applicationstatus/applicationchangehistory/1420>.

Ein dadansoddiad a chasgliad

- 3.34 Yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, mynegwyd cefnogaeth gyffredinol dros gofrestru yn yr ail lefel, ond roedd yr ymatebwyr yn pryderu ynglŷn â dryswch neu gamddefnydd pe na byddai'r fframwaith yn darparu ar gyfer y parthau categori ail lefel "swyddogol" cyfarwydd a ddefnyddir yn y lle parth .uk.
- 3.35 Rydym ni o'r farn bod yr adborth hwn yn rhoi mwy o bwys i'n cynigion i neilltuo'r parthau categori ail lefel sydd eisoes yn bodoli o dan .uk a'r cyfieithiadau Cymraeg swyddogol o'r parthau hyn. Er enghraifft, byddwn yn neilltuo 'police' a 'heddlu' yn y ddau ofod parth.
- 3.36 Rydym hefyd yn cynnal trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd ynglŷn â'r posibilrwydd o ddefnyddio gov.wales a llyw.cymru i helpu defnyddwyr i adnabod yn eglur enwau parth Llywodraeth Cymru a chyrrff swyddogol eraill.
- 3.37 Byddwn yn symud ymlaen â'n cynnig i atal cofrestrwyr rhag gwerthu parthau trydedd lefel i drydydd partiön trwy gynnwys cymal priodol yn ein telerau ac amodau safonol. Fel yr amlygwyd yn yr ymgynghoriad, o ystyried y cynnydd sylweddol mewn parthay lefel uchaf o dan raglen Parthau Lefel Uchaf cyffredinol ICANN, nid ydym o'r farn y bydd angen cofrestrfeydd masnachol sy'n cynnig enwau parth trydedd lefel yn y lleoedd parth .cymru a .wales. Mae'r polisi hwn yn unol â'n polisi ar gyfer cofrestrïadau ail lefel yn .uk.
- 3.38 Gallai unrhyw achos o dorri ein telerau ac amodau arwain at atal cofrestrïad dros dro neu ei ganslo, a byddwn yn cymryd camau priodol yn erbyn unrhyw gofrestrai y canfyddir ei fod yn gwerthu is-barthau i drydydd partiön. Fel y nodwyd yn y ddogfen ymgynghori, ni fydd y polisi hwn yn cyfyngu ar ddefnydd anfasnachol o barthau trydedd lefel gan gofrestreion.

Byddwn yn gweithredu ein polisiau diogelwch a dilysu arfaethedig

Ein safbwynt yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 3.39 Yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, gwnaethom ofyn pedwar cwestiwn allweddol am bolisiau diogelwch a dilysu data cofrestrwyr:
- A oedd yr ymatebwyr yn cytuno â'r cynnig i gofrestryddion ddilysu gwybodaeth cofrestrwyr a gyflwynir fel data WHOIS ar yr adeg gofrestru.
 - A oedd yr ymatebwyr yn credu bod angen i gofrestrwyr, cofrestryddion, neu Nominet gymryd unrhyw gamau diogelwch neu ddilysu ychwanegol.
 - A oedd yr ymatebwyr yn credu y dylem gyflwyno mesurau diogelwch y tu hwnt i DNSSEC ar gyfer enwau parth .cymru a .wales.
 - A oedd yr ymatebwyr yn cytuno â'n cynigion mewn perthynas â geiriau sarhaus a chynnwys anghyfreithlon.
- 3.40 Gwnaethom gynnig y dylid mynnu bod cofrestryddion yn dilysu'r wybodaeth a ddarperir gan gofrestrai ar yr adeg gofrestru, a fyddai'n sail i'r cofnod ar gronfa ddata WHOIS. Byddai'r gofyniad hwn yn cael ei orfodi trwy gyfrifoldeb cytundebol ar gofrestryddion o dan y cytundeb cofrestrfa-cofrestrydd.
- 3.41 Gwnaethom hefyd gynnig:
- 3.41.1 Y byddem yn arwyddo'r parthau .cymru a .wales er mwyn galluogi DNSSEC fel nodwedd ddiogelwch ddewisol ar gyfer enwau parth.

3.41.2 Na fyddem yn cyfyngu ar gofrestru geiriau sarhaus y tu hwnt i'r graddau sy'n ofynnol gan y gyfraith.

3.41.3 Y byddai gennym bolisiau cadarn ar gamddefnydd a diddymu, a fyddai'n ein galluogi i gydnabod cwynion, ymchwilio iddynt a cheisio eu hunioni mewn modd amserol.

Ymatebion rhanddeiliaid i ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

3.42 Cafwyd ymateb cymysg i'r pedwar cwestiwn a ofynnwyd gennym:

3.42.1 Roedd mwyafrif helaeth o'r ymatebwyr (91%) yn cytuno y dylai cofrestryddion ddilysu data WHOIS ar yr adeg gofrestru.

3.42.2 Dim ond hanner yr ymatebwyr a gytunodd fod y mesurau dilysu a diogelwch arfaethedig yn ddigonol, a dywedodd 20% nad oeddent yn gwybod.

3.42.3 Pan ofynnwyd iddynt yn benodol pa un a ddylid cyflwyno mesurau diogelwch y tu hwnt i DNSSEC, dim ond 3% a ddywedodd "ie" tra bod 77% wedi dweud "na".

3.42.4 Roedd mwyafrif mawr o'r ymatebwyr (91%) yn cytuno â'n cynigion mewn perthynas â geiriau sarhaus a chynnwys anghyfreithlon.

Ein dadansoddiad a chasgliadau

- 3.43 Ers cyhoeddi ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, mae ICANN wedi rhyddhau Cytundeb Achredu Cofrestryddion (**RAA**) newydd sy'n mynnu'n benodol bod cofrestryddion yn cydymffurfio â Manyleb Rhaglen Gywirdeb WHOIS sy'n datgan, ymhlith pethau eraill, bod yn rhaid i gofrestryddion ddilysu'r holl ddata a ddarperir iddynt gan gofrestrwyr (gan gynnwys enwau, cyfeiriadau e-bost, rhifau ffôn a chyfeiriadau post).
- 3.44 Yn sgil hyn, rydym wedi penderfynu y bydd gofynion yn cael eu cyflwyno ar gyfer dilysu data cofrestrwyr sy'n cyfateb i'r gofynion hynny a amlinellir yn y Cytundeb Achredu Cofrestryddion newydd.
- 3.45 Yn ogystal, mae gennym raglen ansawdd data helaeth i fonitro data cofrestrwyr ar gyfer enwau parth .uk. Byddwn yn ymestyn y rhaglen hon i gynnwys data cofrestrwyr a ddarperir ar gyfer enwau parth .cymru a .wales.¹¹
- 3.46 Rydym hefyd wedi penderfynu y byddwn yn galluogi DNSSEC fel nodwedd ddiogelwch ddewisol ar gyfer enwau parth, ond na fyddwn yn ei wneud yn orfodol. Mae'n amlwg nad yw DNSSEC yn briodol i bob gwefan, ond fe all fod yn fesur diogelwch ychwanegol defnyddiol i rai cofrestrwyr.
- 3.47 Ble rydym wedi cyflwyno nodweddion diogelwch ychwanegol ar gyfer y lle parth .uk, megis y clo parth¹², rydymyn bwriadu, lle y bo'n briodol, efelychu'r rhain ar gyfer .cymru a .wales.
- 3.48 Yn olaf, gwnaethom ystyried pa un a ddylem gyfyngu cofrestru geiriau neu fynegiadau sarhaus neu amhriodol wrth gofrestru enw parth, ac os felly, i ba raddau y dylem wneud hynny. Ers cyhoeddi'r ddogfen ymgynghori, cynhaliodd Nominet adolygiad o'r mater hwn yn y lle parth .uk dan arweiniad y cyn Gyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus, yr Arglwydd Ken

¹¹ Mae mwy o fanylion am ein rhaglen ansawdd data ar gael yn www.nominet.org.uk/news/blog/next-step-our-drive-improve-data-quality

¹² Am ragor o wybodaeth am glo parth gwelwch www.nominet.org.uk/news/latest/nominets-new-domain-lock-option-offers-enhanced-security-uk-domains

Macdonald QC. Ar 15 Ionawr 2014, gwnaethom gyhoeddi y byddem yn derbyn yr argymhellion a wnaed gan yr Arglwydd Macdonald ac ar 3 Ebrill 2014, wnaethom nodi sut byddem yn gweithredu'r camau canlynol¹³:

- 3.48.1 Sefydlu system sgrinio enwau parth ar ôl cofrestru, o fewn 48 awr o gofrestru. Ni fydd Nominet yn caniatáu i enw parth cael ei gofrestru os yw'n cyrraedd dau faen prawf: yn gyntaf, os yw'n ymddangos, yn ôl pob golwg, i awgrymu, cynnwys neu hyrwyddo trosedd rhywiol difrifol ac yn ail, ble nad oes defnydd rhesymol na chyfreithlon ar gyfer y parth. Fe fydd enwau parth sy'n methu'r meini prawf hwn yn cael eu hatal ac fe fydd y cofrestreion a'r cofrestrydd yn cael gwybod.
- 3.48.2 Ni fydd Nominet yn cyflawni unrhyw swyddogaeth o ran plismona cynnwys gwefannau. Os bydd enwau parth yn arwyddo cynnwys troseddol fel arall ac yn cael eu dwyn at sylw Nominet, byddwn yn atgyfeirio'r achosion hyn i'r heddlu i gymryd camau pellach, yn unol â'n polisi presennol.
- 3.48.3 Ni chaniateir defnydd o enw parth .uk at ddibenion troseddol ac y bydd achos o'r fath yn arwain at atal dros dro neu ddatgofrestru.
- 3.49 Ar ôl rhannu adolygiad yr Arglwydd Macdonald â Llywodraeth Cymru, credwn y byddai'n briodol sefydlu'r un gweithdrefnau ar gyfer lleoedd parth .cymru a .wales, gan ychwanegu sgrinio ar gyfer enwau parth sy'n ymddangos fel petaent yn arwyddo neu'n annog troseddau rhywiol difrifol yn y Gymraeg.

4. Polisiau ieithyddol

Bydd y lleoedd parth yn ddwyieithog, a bydd cofrestrwyr yn gallu dewis pa iaith i'w defnyddio ar eu gwefannau

Ein safbwynt yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 4.1 Yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, er mwyn sicrhau bod y parthau mor hyblyg a defnyddiol â phosibl, gwnaethom gynnig y bydd y ddau barth .cymru a .wales yn gallu gweithredu yn Gymraeg ac yn Saesneg. Yn ogystal â chynnwys gwybodaeth ysgrifenedig gwbl ddwyieithog, rydym yn cynnig y bydd ein gwasanaeth cwsmeriaid a'n gwasanaeth cyfryngu yn ddwyieithog ac y bydd y ddau barth yn gallu cael enwau parth sy'n cynnwys llythrennau â marciau deiacritig.
- 4.2 Gwnaethom hefyd gynnig y dylai cofrestrwyr allu dewis pa iaith i'w defnyddio ar eu gwefannau ac ni wnaethom geisio gosod gofynion ieithyddol penodol fel amod cofrestru.

Ymatebion rhanddeiliaid i ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 4.3 Mynegwyd cefnogaeth gref i'n dull o ymdrin â marciau deiacritig (gydag 89% o'r ymatebwyr yn cefnogi ein cynnig) ac i beidio â rheoleiddio cynnwys ieithyddol gwefannau (gyda 71% o'r ymatebwyr yn cefnogi ein cynnig).

¹³ Gweler www.nominet.org.uk/news/latest/nominet-update-registration-policy-light-lord-macdonald-review a <http://www.nominet.org.uk/news/latest/nominet-formalises-approach-tackling-criminal-activity-uk-domains>

- 4.4 O'r 18 ymatebwr a ddywedodd y dylai cyfyngiadau ieithyddol fod yn berthnasol, awgrymodd 13 yn y sylwadau testun y dylai'r parth .cymru gael ei ddefnyddio ar gyfer cynnwys Cymraeg yn unig ac y dylai'r parth .wales gael ei ddefnyddio ar gyfer cynnwys Saesneg yn unig. Roedd sylwadau Comisiynydd y Gymraeg yn gwrth-ddweud hyn yn uniongyrchol:

"[m]ae Deddf yr Iaith Gymraeg (Cymru) 1993 yn sefydlu'r egwyddor y dylai'r Gymraeg a'r Saesneg gael eu trin yn gydradd wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru [...]"

Mae dogfen y Comisiynydd, 'Technoleg, Gwefannau a Meddalwedd: Ystyried y Gymraeg', yn amlinellu canllawiau ac arfer da ar gyfer dylunio gwefannau dwyieithog. Nodir y dylid cymryd camau rhagweithiol i gynnig dewis o iaith ar ddechrau ymweliad y defnyddiwr. Yn unol â'r canllawiau hyn, disgwyliad i enw parth Cymraeg a'r enw Saesneg cyfatebol, e.e. www.computers.wales a www.cyfrifiaduron.cymru, arwain at dudalen lle y cynigir dewis o iaith yn hytrach na bod enw parth Saesneg yn arwain at wefan Saesneg neu ran Saesneg gwefan, a bod enw parth Cymraeg yn arwain at wefan Cymraeg neu ran Cymraeg gwefan. Wrth gofrestru enwau parth, argymhellwn y dylech dynnu sylw'r rhai sy'n cofrestru a'r rhai sy'n dylunio gwefannau at y canllawiau hyn yn ymwneud â datblygu gwefannau dwyieithog."

- 4.5 Nid oedd yr un o'r ymatebwyr a gefnogodd gyflwyno cyfyngiadau ieithyddol wedi cynnig dull ymarferol o orfodi gofynion yn ymwneud â chynnwys. Yn ei hymateb, dywedodd Llywodraeth Cymru y dylem ganiatáu i gynnwys gwefannau gael ei osod gan "rymoedd y farchnad".
- 4.6 Awgrymodd Comisiynydd y Gymraeg hefyd, gan y byddwn yn darparu ein gwasanaethau yn Gymraeg, y dylem lunio Cynllun Iaith Gymraeg sy'n amlinellu ein hymrwymadau gwirfoddol ynghylch sut y byddwn yn defnyddio'r Gymraeg wrth ddarparu ein gwasanaethau i'r cyhoedd.

Ein dadansoddiad a chasgliad

- 4.7 Ar ôl ystyried yr ymatebion, yn enwedig ymateb Comisiynydd y Gymraeg, ynghyd â'r anawsterau sy'n gysylltiedig â gorfodi cyfyngiadau ar gynnwys pe byddem yn eu mabwysiadu, rydym wedi penderfynu:
- 4.7.1 Y bydd y ddau barth yn ddwyieithog ac wedi'u cynllunio i ymdrin â marciau deiacritig mewn ffordd sy'n sicrhau bod yr un cofnodion enw gweinydd yn cael eu dychwelyd ni waeth pa un a osodir acen ar nod ai peidio (h.y. bydd grwp.cymru yn mynd i'r un lle â grwp.cymru).
- 4.7.2 Cyflawnir hyn trwy ganiatáu i gofrestrwyr gofrestru (heb gost ychwanegol) un amrywiad ar eu henw parth presennol fel "drych-barth" (h.y. bydd cofrestrai grwp.cymru yn gallu cofrestru grwp.cymru fel drych-barth).
- 4.7.3 Bydd manylion llawn sut y bydd y drych-barthau hyn yn gweithio yn cael eu hamlinellu ar ein gwefan fel ein "polisi Enw Parth Rhyngwladol (IDN)", fel sy'n ofynnol gan ICANN.
- 4.7.4 Ni fyddwn yn gosod cyfyngiadau neu ofynion ieithyddol ar barthau .cymru a .wales, sy'n golygu y bydd cofrestrwyr yn gallu dewis pa iaith i'w defnyddio ar eu gwefannau.
- 4.8 Yn ogystal â hyn, bwriadwn gyhoeddi Cynllun Iaith Gymraeg gwirfoddol yn ystod 2014.

5. Lansio'r parthau

Bydd rhestr o enwau neilltuedig na fydd y cyhoedd yn gallu eu cofrestru, byddwn yn gweithredu Rhaglen Sylfaenwyr i hybu lansio'r parthau newydd a bydd y broses lansio'n cael ei chyflwyno'n raddol er mwyn sicrhau bod deiliaid hawliau'n cael eu hamddiffyn

Ein safbwynt yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

5.1 Yn y ddogfen ymgynghori, gwnaethom gynnig:

- 5.1.1 Bod rhestr enwau neilltuedig yn cael ei chreu na fydd y cyhoedd yn gallu eu cofrestru. Gwnaethom gynnig bod y rhestr enwau neilltuedig yn cael ei chyfyngu i gyrff statudol yng Nghymru neu ar draws y Deyrnas Unedig a'r cyrff hynny a sefydlwyd gan Siarter Frenhinol. Fodd bynnag, gwnaethom ddatgan ein bod yn cynnal trafodaethau â Llywodraeth Cymru ynglŷn â phriodoldeb y meini prawf hyn a'r ffordd orau o lunio'r rhestr o gyrff y dylid neilltuo eu henwau. Gwnaethom hefyd gynnig neilltuo enwau'r sefydliadau yn Gymraeg a Saesneg ac yn y ddwy gofrestrfa .cymru a .wales.
- 5.1.2 Byddem yn recriwtio 50 sefydliad i ymuno â Rhaglen Sylfaenwyr ochr yn ochr â'r sefydliadau hynny a ddarparodd lythyrau cefnogaeth i geisiadau Nominet i ICANN. Yr egwyddor sylfaenol sydd wrth wraidd y Rhaglen Sylfaenwyr yw bod sefydliadau sylfaenu yn cytuno i ymrwymo i ddefnyddio a hyrwyddo'r gofodau parth newydd yn ddychwelyd am gael yr enw parth a ffeirir ganddynt wedi'i neilltuo iddynt.
- 5.1.3 Byddem yn lansio'r gofodau parth gyda'i gilydd mewn proses lansio ar y cyd a fyddai'n cynnwys pedwar cam, sef:
- cyfnod hawliau cofrestredig;
 - cyfnod blaenoriaethu busnesau Cymreig (cyfeirir ato yn y ddogfen ymgynghori fel y 'cyfnod hawliau anghofrestredig');
 - cyfnod arwerthu enwau pris uchaf a chyfnod Landrush; ac
 - argaeledd cyffredinol.

Ymatebion rhanddeiliaid i ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

5.2 Mewn ymateb i'r cwestiynau a ofynnwyd gennym ynglŷn â lansio'r enwau parth:

- 5.2.1 Roedd mwyafrif clir o'r ymatebwyr (86%) yn cytuno â'n cynnig y dylai'r rhestr enwau neilltuedig gael ei chyfyngu i enwau cyrff statudol a'r rhai hynny sydd â Siarter Frenhinol.
- 5.2.2 Roedd mwyafrif o'r ymatebwyr (68%) yn cefnogi ein cynigion ar gyfer Rhaglen Sylfaenwyr, ac ychydig a fynegodd unrhyw bryderon penodol ynglŷn â'r rhaglen.
- 5.2.3 Roedd llawer o'r ymatebwyr (83%) yn cefnogi'r broses lansio bedwar cam arfaethedig, ac roedd mwyafrif mawr (72%) yn cytuno y bydd y broses yn amddiffyn buddiannau cyfreithlon deiliaid hawliau. O ystyried yr ymatebion gyda'i gilydd:

- Roedd yn ymddangos bod yr ymatebwyr yn deall yr angen am gyfnod hawliau cofrestredig (sy'n ofynnol gan ICANN) a'n cyfnod blaenoriaethu busnesau Cymreig ('hawliau anghofrestredig') arfaethedig.
- Awgrymodd dau ymatebwr y dylid rhoi blaenoriaeth o ran cofrestru i gofrestrwyr enwau parth .uk presennol (a gofodau parth eraill, fel .com) y tu hwnt i'r broses hawliau anghofrestredig.
- Dywedodd dau ymatebwr eu bod yn anghytuno â defnyddio arwerthiannau enw pris uchaf.
- Pwysleisiodd dau ymatebwr y dylai hawliau anghofrestredig fod yn berthnasol i sefydliadau nad ydynt yn masnachu, fel elusennau.

Ein dadansoddiad a chasgliadau

Rhestr enwau neilltuedig

- 5.3 Bydd ein rhestr enwau neilltuedig yn cynnwys enwau y mae'n ofynnol i ni eu neilltuo gan ICANN a'r parthau ail lefel presennol yn .uk. Yn ogystal, rydym yn cynnal trafodaethau â Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd i gwblhau eu hargymhellion ar gyfer yr enwau parth a'r sefydliadau i'w hychwanegu at y rhestr enwau neilltuedig. Yn y pen draw, Nominet fydd yn gyfrifol am benderfynu pa enwau i'w gosod ar y rhestr neilltuedig, ond byddwn yn rhoi ystyriaeth ofalus i'r argymhellion gan Lywodraeth Cymru ynglŷn â sefydliadau yn y categorïau canlynol:
- 5.3.1 Sefydliadau sy'n gyrrff statudol yn y Deyrnas Unedig neu yng Nghymru.
- 5.3.2 Corff Cyhoeddus a Noddir gan y Cynulliad fel a ddynodwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.
- 5.3.3 Sefydliadau y mae Llywodraeth Cymru yn dymuno eu cynnwys ar y rhestr enwau neilltuedig, cyn belled â bod y canlynol yn wir:
- bod y sefydliad wedi'i sefydlu gan Siarter Frenhinol; a/neu
 - fod y sefydliad yn gwmni a berchenogir yn gyfan gwbl gan Lywodraeth Cymru; a/neu
 - fod Gweinidogion Llywodraeth Cymru yn credu bod rheswm polisi cyhoeddus cryf dros gynnwys enw parth penodol ar y rhestr.
- 5.4 Fel egwyddor gyffredinol, yr enwau parth ar y rhestr neilltuedig fydd enwau'r sefydliadau dan sylw. Ni fyddwn yn cynnwys enwau neu eiriau cyffredinol, gan gynnwys enwau gofodau, ar y rhestr neilltuedig oni bai eu bod yn berthnasol i weithgarwch a ddarperir yn benodol gan y sector cyhoeddus neu os oes rheswm polisi cyhoeddus cryf dros wneud hynny.

Rhaglen Sylfaenwyr

- 5.5 Ers ymgynghori â rhanddeiliaid, rydym wedi penderfynu symud ymlaen â'n cynnig i greu Rhaglen Sylfaenwyr a byddwn yn cyhoeddi manylion y rhaglen hon pan fyddant wedi'u cwblhau'n derfynol.
- 5.6 Mae gofynion Dull Amddiffyn Hawliau ICANN ar gyfer Parthau Lefel Uchaf cyffredinol newydd yn galluogi gweithredwyr cofrestrfa i gyflwyno rhaglen lansio safonol neu rraglen unigryw ,

cyn belled â bod ICANN wedi cymeradwyo'r rhaglen o flaen llaw. Rydym yn bwriadu defnyddio rhaglen lansio safonol ICANN fel nodir yn nogfennaeth Mekanwaith Diogelu Hawliau.

Proses lansio bedwar cam

- 5.7 Ers ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, mae ICANN wedi cyhoeddi'r prosesau terfynol ar gyfer amddiffyn hawliau deiliaid nod masnach yn ystod y broses o gyflwyno Parthau Lefel Uchaf cyffredinol newydd. O ystyried hyn, rydym wedi gwneud rhai mân newidiadau i'r cynnig a gyflwynwyd gennym yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, a byddwn yn lansio'r gofodau parth mewn pedwar cam dros gyfnod o chwe mis.
- 5.8 Cam 1 – cyfnod hawliau cofrestredig (60 niwrnod):
- 5.8.1 Bydd y cyfnod hawliau cofrestredig yn caniatáu i ddeiliaid nodau masnach cymwys, a awdurdodwyd gan Dŷ Clirio Nodau Masnach (**TMCH**) ICANN, wneud cais am eu henwau parth cyfatebol. Mae'r TMCH yn caniatáu i ddeiliaid nod masnach ddilysu eu nod masnach yn ganolog yn hytrach na gorfod gwneud hynny droeon ar gyfer pob Parth Lefel Uchaf cyffredinol newydd.¹⁴
- 5.8.2 Yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, gwnaethom gynnig y byddai deiliaid nod masnach cofrestredig yn gallu dilysu eu nod masnach trwy naill ai'r TMCH neu drwy broses ddilysu Nominet ei hun. Ar ôl adolygu manylion terfynol y TMCH, ac o ystyried ei natur sefydledig, rydym wedi penderfynu nad oes angen i ni weithredu ein proses dilysu nodau masnach ein hunain, ac na fyddai hynny'n effeithlon ychwaith.
- 5.8.3 Lle y ceir dau hawliad dilys neu fwy am yr un enw parth yn ystod y cam hwn, byddwn yn rhoi blaenoriaeth i'r deiliad hawliau sy'n gallu darparu tystiolaeth o ddefnyddio ei nod masnach mewn perthynas â chynnig diffuant o nwyddau neu wasanaethau yng Nghymru. Os nad oes unrhyw barti yn gallu darparu tystiolaeth o ddefnyddio yng Nghymru, neu os yw mwy nag un parti yn gallu gwneud hynny, byddwn yn defnyddio arwerthiant fel dull penderfynu terfynol.
- 5.8.4 Bydd enw parth a gofrestrwyd yn ystod y cam hwn yn cael ei ddirprwyo i'r cofrestrai ar ddiwedd y cyfnod yn unig.
- 5.9 Cam 2 – Cyfnod blaenoriaethu busnesau Cymreig (60 niwrnod):
- 5.9.1 Bydd y cyfnod blaenoriaethu busnesau Cymreig (cyfeirir ato yn y ddogfen ymgynghori fel y 'cyfnod hawliau anghofrestredig') yn caniatáu i ddeiliaid hawliau cofrestredig neu anghofrestredig wneud cais am eu henwau parth cyfatebol, lle na chofrestrwyd yr enw parth yn ystod y cyfnod hawliau cofrestredig.
- 5.9.2 Byddwn yn mynnu prawf bod yr hawl gymwys yn cael ei defnyddio yng Nghymru yn ystod y cam hwn. Bydd yr Asiant Dilysu a benodir gan Nominet yn dilysu'r dystiolaeth ddogfennol i brofi bod gan yr ymgeisydd hawl gymwys yng Nghymru.
- 5.9.3 Os caiff mwy nag un cais ei ddilysu yn ystod y cam hwn ar gyfer yr un enw parth, byddwn yn defnyddio arwerthiant fel dull penderfynu terfynol.
- 5.9.4 Bydd enw parth a gofrestrwyd yn ystod y cam hwn yn cael ei ddirprwyo i'r cofrestrai ar ddiwedd y cyfnod yn unig.

¹⁴ Mae'r safonau ar gyfer cynnwys yn y TMCH ar gael yn <http://newgtlds.icann.org/en/about/trade-mark-clearinghouse>.

5.10 Cam 3 – Cyfnod arwerthu enwau pris uchaf a chyfnod landrush (60 niwrnod):

- 5.10.1 Yn ystod y cam hwn, bydd parthau pris uchaf yn cael eu harwerthu i unrhyw barti sydd â diddordeb. Hefyd, yn ystod y cyfnod hwn, gall unrhyw bartion sydd â diddordeb geisio cofrestru enwau parth nad ydynt eisoes wedi'u cofrestru yn ystod y cyfnodau hawliau cofrestredig neu blaenoriaethu busnesau Cymreig.
- 5.10.2 Os oes un ymgeisydd yn unig ar gyfer enw parth, fe'i dyfernir yn uniongyrchol i'r ymgeisydd. Os oes mwy nag un ymgeisydd, byddwn yn cynnal arwerthiant lle y caiff yr ymgeiswyr gynnig am y parth.
- 5.10.3 Bydd enw parth a gofrestrwyd yn ystod y cam hwn yn cael ei ddirprwyo i'r cofrestrai ar ddiwedd y cyfnod yn unig.

5.11 Cam 4 – Argaeledd cyffredinol:

- 5.11.1 Pan fydd camau un i dri wedi'u cwblhau, bydd y parthau .cymru a .wales ar gael i bawb ar sail y cyntaf i'r felin am ffi safonol, a byddant ar gael yn syth ar ôl cofrestru.

Arwerthiannau

5.12 Yn ystod y cyfnod hawliau cofrestredig, y cyfnod blaenoriaethu busnesau Cymreig a'r cyfnod landrush, mae'n rhaid i bob ymgeisydd aros tan ddiwedd y cyfnod cyn cael gwybod a gaiff gofrestru'r enw parth y cyflwynwyd cais amdano. Os oes mwy nag un cais dilys ar gyfer yr un enw parth, bydd yr holl geisiadau perthnasol yn cael eu cyflwyno i ddarparwr arwerthiant dewisedig Nominet a fydd yn gweithredu'n fras fel a ganlyn:

- 5.12.1 Bydd y darparwr arwerthiant yn gwahodd yr holl ymgeiswyr perthnasol i gymryd rhan yn y broses arwerthu.
- 5.12.2 Bydd y darparwr arwerthiant yn cynnal arwerthiannau penagored, ar-lein lle y dyfernir yr enw parth i'r cynigiwr uchaf.
- 5.12.3 Os mai dim ond un ymgeisydd sy'n cofrestru i gymryd rhan mewn arwerthiant, dyfernir yr enw parth i'r ymgeisydd hwnnw am y pris sylfaenol ar gyfer y cyfnod hwnnw.

Enwau pris uchaf

- 5.13 Bwriadwn gyhoeddi rhestr o enwau pris uchaf i'w harwerthu yn ystod y cyfnod landrush pan fydd y cyfnodau lansio blaenorol wedi dod i ben.
- 5.14 Mae'r enwau parth pris uchaf wedi'u cynllunio i'n helpu ni i adennill y costau ymlaen llaw sylweddol sy'n gysylltiedig â sefydlu'r gofodau parth. Bydd pris cadw yn cael ei osod ar enwau pris uchaf mewn arwerthiant.

Byddwn yn cynnig gwasanaeth cyfryngu rhad ac am ddim er mwyn cynorthwyo i ddatrys anghydfod ac yn trefnu gwasanaeth cyfryngu Cymraeg pan fydd angen

Ein safbwynt yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012

- 5.15 Yn ymgynghoriad mis Rhagfyr 2012, gwnaethom ddatgan bod rheolau ICANN ar gyfer Parthau Lefel Uchaf cyffredinol yn mynnu bod pob cofrestrydd yn dilyn UDRP a Pholisi Atal Cyflym

Unffurf (**URS**) ICANN. Er nad yw hyn yn atal deiliaid hawliau rhag defnyddio dulliau eraill o ddatrys anghydfod, mae'n golygu bod yn rhaid i gofrestrydd ddatrys anghydfod o dan yr UDRP neu'r URS cyn y gall ganslo, atal neu drosglwyddo enw parth. Mae Parthau Lefel Uchaf cyffredinol yn wahanol yn hyn o beth i Barthau Lefel Uchaf cod gwlad, fel .uk, sy'n gallu mabwysiadu eu gweithdrefnau datrys anghydfod eu hunain.

- 5.16 I ategu'r broses hon, gwnaethom gynnig darparu gwasanaeth cyfryngu rhad ac am ddim yn Gymraeg a Saesneg i geisio datrys anghydfodau cyn iddynt gyrraedd y cam UDRP neu URS. Roeddem o'r farn y byddai'r gwasanaeth cyfryngu yn cynyddu'r tebygolrwydd o ddod i gytundeb llwyddiannus heb fod angen defnyddio proses datrys anghydfod ffurfiol.

Ymatebion rhanddeiliaid i'r ymgynghoriad

- 5.17 Roedd mwyafrif cryf o'r ymatebwyr (94%) yn cefnogi ein cynnig ar gyfer gwasanaeth cyfryngu, ac ychydig iawn o sylwadau a gawsom ar y cynnig hwn. Dywedodd un ymatebwr fod yr UDRP yn llai teg na Gwasanaeth Datrys Anghydfod Nominet (a ddefnyddiwn ar gyfer enwau parth .uk), ond roedd yn cydnabod gofyniad ICANN ar gyfer UDRP. Dywedodd ymatebwr arall y byddai cyfryngu rhwng parti Saesneg a pharti Cymraeg yn arwain at gostau cyfieithu i Nominet.

Ein casgliad

- 5.18 Ar sail cefnogaeth eang i'n gwasanaeth cyfryngu arfaethedig, bwriadwn symud ymlaen â'r cynnig a byddwn yn dod o hyd i wasanaeth cyfryngu Cymraeg y gellir ei ddefnyddio pan fo'r angen. Nid ydym yn disgwyl y bydd llawer o alw am gyfryngwr sy'n siarad Cymraeg, a byddwn yn adolygu unrhyw gostau cyfieithu sy'n deillio o'r gwasanaeth cyfryngu yn barhaus rhag ofn y bydd angen i ni addasu'r polisi hwn.

6. Casgliad

- 6.1 Hoffem ddiolch i'r holl rhanddeiliaid a ymatebodd i'r ymgynghoriad ac sydd wedi ein helpu i ddatblygu ein cynigion ar gyfer .cymru a .wales. Credwn y bydd y penderfyniadau a wnaed gennym yn creu fframwaith polisi cryf y gall .cymru a .wales ffynnu o'i fewn.
- 6.2 Fel yr amlinellwyd yn y ddogfen, bydd rhai manylion yn cael eu cwblhau'n derfynol ar ôl cynnal trafodaethau ychwanegol gydag ICANN a Llywodraeth Cymru. Gallwch gael y wybodaeth ddiweddaraf am yr holl ddatblygiadau a chmau a gymerwn tuag at lansio .cymru a .wales trwy gofrestru yn www.eincartrefarlein.org.uk. Gallai cofrestryddion sydd â diddordeb mewn gwerthu enwau parth sydd â diddordeb.cymru a .wales ddarganfod mwy yn <http://registrars.nominet.org.uk/namespace/cymru-wales>.